

**Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
Štátny pedagogický ústav Bratislava**

Vzdelávací program pre deti a žiakov so sluchovým postihnutím

**Vzdelávací program ako súčasť štátneho vzdelávacieho programu
schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
pod číslom CD-2008-18550/39582-1:914 dňa 26. mája 2009.**

OBSAH

Úvod

1. Vzdelávací program pre deti so sluchovým postihnutím	
ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie	5
1.1 Ciele výchovy a vzdelávania	5
1.2 Stupeň vzdelania	5
1.3 Profil absolventa – vzdelanostný model absolventa	5
1.4 Vzdelávacie oblasti	7
1.5 Charakteristika a organizácia predprimárneho stupňa vzdelania.....	7
1.5.1 Špecifiká výchovy a vzdelávania detí so sluchovým postihnutím.....	7
1.6 Vzdelávacie štandardy	11
1.7 Vyučovací jazyk.....	11
1.8 Organizačné usporiadanie denných činností v materskej škole.....	11
1.9 Organizačná forma predprimárneho stupňa vzdelania.....	11
1.10 Personálne zabezpečenie predprimárneho stupňa vzdelania.....	12
1.11 Materiálno-technické a priestorové zabezpečenie	12
1.12 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní.....	13
1.13 Zásady a podmienky na vypracovanie školských vzdelávacích programov	13
2. Vzdelávací program pre žiakov so sluchovým postihnutím	
ISCED 1,2 – primárne a nižšie sekundárne vzdelávanie	14
2.1 Ciele výchovy a vzdelávania	14
2.2 Stupeň vzdelania	14
2.3 Profil absolventa.....	14
2.4 Vzdelávacie oblasti.....	15
2.5 Rámcový učebný plán.....	17
2.6 Charakteristika, špecifiká, dĺžka, formy výchovy a vzdelávania a podmienky prijímania žiakov so sluchovým postihnutím	20
2.6.1 Charakteristika výchovy a vzdelávania.....	20
2.6.2 Špecifiká výchovy a vzdelávania.....	21
2.6.2.1 Vzdelávanie v základnej škole pre žiakov so sluchovým postihnutím a v špeciálnej triede pre žiakov so sluchovým postihnutím v základnej škole..	24
2.6.2.2 Vzdelávanie v základnej škole.....	24
2.6.3 Dĺžka výchovy a vzdelávania.....	28
2.6.4 Formy výchovy a vzdelávania.....	28
2.6.5 Podmienky prijímania.....	28
2.7 Vzdelávacie štandardy.....	28
2.8 Vyučovací jazyk	29
2.9 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie	29
2.10 Spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní.....	29
2.11 Povinné personálne zabezpečenie.....	29
2.12 Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie.....	30
2.13 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní.....	30
2.14 Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov.....	30

3. Vzdelávací program pre žiakov so sluchovým postihnutím

ISCED 3 – vyššie sekundárne vzdelávanie	31
3.1 Ciele výchovy a vzdelávania.....	31
3.2 Stupeň vzdelania	31
3.3 Profil absolventa	31
3.4 Vzdelávacie oblasti.....	31
3.5 Rámcové učebné plány.....	34
3.6 Charakteristika, špecifiká, dĺžka, formy výchovy a vzdelávania a podmienky prijímania žiakov so sluchovým postihnutím	47
3.7 Vzdelávacie štandardy.....	51
3.8 Vyučovací jazyk	51
3.9 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie	51
3.10 Spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní.....	51
3.11 Povinné personálne zabezpečenie.....	51
3.12 Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie.....	51
3.13 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní...51	
3.14 Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov	51

Prílohy

- Príloha 1 Obsah vzdelávania pre prípravný ročník základnej školy pre žiakov so sluchovým postihnutím a 1.ročník základnej školy a základnej školy pre žiakov so sluchovým postihnutím
- Príloha 2 Obsah vzdelávania pre 5.ročník základnej školy a základnej školy pre žiakov so sluchovým postihnutím
- Príloha 3 Rámcový obsah vzdelávania predmetu Individuálna logopedická intervencia (ILI) pre prípravný až 9. ročník pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou a pre žiakov s vývinovými poruchami učenia
- Príloha 4 Rámcový obsah vzdelávania predmetu Komunikačné zručnosti pre stredné odborné školy a gymnázium pre žiakov so sluchovým postihnutím

Úvod

Vzdelávací program pre deti a žiakov so sluchovým postihnutím je vypracovaný podľa § 94 ods. 2 písmeno b) zákona č.245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 245/2008 Z.z.).

Vzdelávací program pre deti a žiakov so sluchovým postihnutím sa uplatňuje pri vzdelávaní detí a žiakov v materskej škole a v základnej škole v zmysle § 94, ods.1 písmeno a), b) zákona č. 245/2008 Z.z a § 2 ods.1 vyhlášky č. 322/2008 Z.z. o špeciálnych školách (ďalej len vyhláška č. 322/2008 Z.z.).

Vzdelávací program pre deti a žiakov so sluchovým postihnutím je súčasťou štátnych vzdelávacích programov pre deti a žiakov bez zdravotného znevýhodnenia. Obsahuje všeobecné ciele a požiadavky, ktoré sa vzťahujú na obsah výchovy a vzdelávania a kľúčové kompetencie ako hlavné nástroje vyváženého rozvoja osobnosti detí a žiakov so sluchovým postihnutím. Vzdelávací program v nadväznosti na príslušné štátne vzdelávacie programy predstavuje východisko a záväzný dokument pre vytvorenie školských vzdelávacích programov špecifických pre obsah výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach, kde sú vzdelávaní.

Vzdelávací program pre deti a žiakov so sluchovým postihnutím vymedzuje špecifiká výchovy a vzdelávania detí a žiakov so sluchovým postihnutím. Špecifiká sa vzťahujú na špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby detí a žiakov so sluchovým postihnutím. Okrem uvedených špecifík, ktoré upravujú niektoré časti štátneho vzdelávacieho programu, platia všetky iné ustanovenia, ktoré sú uvedené v príslušných štátnych vzdelávacích programoch pre deti a žiakov bez zdravotného znevýhodnenia.

Cieľom predprimárneho vzdelávania detí so sluchovým postihnutím je pripraviť ich na primárne vzdelávanie. Cieľom vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím v primárnom a nižšom sekundárnom stupni je pripraviť žiakov na vzdelávanie v akejkoľvek strednej škole s prihliadnutím na ich schopnosti a možnosť vykonávať zvolenú profesiu.

1. Vzdelávací program pre deti so sluchovým postihnutím ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie

1.1 Ciele výchovy a vzdelávania

Predprimárne vzdelávanie detí so sluchovým postihnutím sa uskutočňuje v súlade s cieľmi predprimárneho vzdelávania, ktoré vymedzuje Štátny vzdelávací program – ISCED 0, uvedený aj na webovej stránke <http://www.statpedu.sk>

Dosiahnutie jednotlivých kompetencií sa realizuje v súlade s individuálnymi osobitosťami dieťaťa so sluchovým postihnutím v takom rozsahu aby konečné výsledky dieťaťa so sluchovým postihnutím s prihliadnutím na jeho sluchové postihnutie zodpovedali profilu absolventa predprimárneho vzdelávania.

Cieľom predprimárneho vzdelávania detí so sluchovým postihnutím je okrem všeobecných cieľov definovaných v štátnom vzdelávacom programe - ISCED 0, zamerať edukačný a rehabilitačný proces tak, aby sa primerane veku a osobitostiam u detí rozvinuli komunikatívne, reedukačné a kompenzačné kompetencie.

1.2 Stupeň vzdelania

Platia všetky ustanovenia uvedené v štátnom vzdelávacom programe pre predprimárne vzdelávanie.

1.3 Profil absolventa – vzdelanostný model absolventa predprimárneho stupňa vzdelania

Absolvent predprimárneho vzdelania má poznatky a schopnosti, ktoré uvádza štátny vzdelávací program pre predprimárny stupeň vzdelania s prihliadnutím na sluchové postihnutie.

V materských školách, v ktorých sa vzdelávajú deti so sluchovým postihnutím sa rozvíjajú v súlade so štátnym vzdelávacím programom pre predprimárny stupeň vzdelania rovnaké kompetencie aké sú uvedené v príslušnom programe s prihliadnutím na sluchové postihnutie.

S prihliadnutím na sluchové postihnutie sa špecifiká prejavujú aj v dosahovaní komunikatívnych kompetencií dieťaťa so sluchovým postihnutím na konci predprimárneho vzdelania:

- nadväzuje a vedie dialóg a rozhovor s deťmi i dospelými v slovenskom alebo posunkovom jazyku alebo v posunkovanej slovenčine,
- prijíma a porovnáva informácie z rôznych médií na základe zrakového vnímania a sluchového vnímania podľa druhu a stupňa postihnutia,
- vyjadruje a komunikuje svoje myšlienky v slovenskom alebo posunkovom jazyku alebo v posunkovanej slovenčine,
- chápe jazyk (reč) ako komunikačný prostriedok.

V materských školách, v ktorých sa vzdelávajú deti so sluchovým postihnutím sa rozvíjajú ďalej reedukačné a kompenzačné kompetencie. Reedukácia je zameraná na stimuláciu zvyškov sluchu a kompenzácia na rozvíjanie vnímania neporušenými zmyslami.

Na konci predprimárneho stupňa vzdelania dieťa so sluchovým postihnutím na úrovni rečových a sluchových schopností individuálne podľa druhu a stupňa postihnutia:

- vníma vibrácie hmatom i sluchom,
- „počúva“ hudbu zrakom, hmatom, sluchom,
- rozoznáva prítomnosť a absenciu zvuku i reči,
- spontánne vníma zvuk a reč (hľadá zvuk pohľadom, otočením hlavy, zľakne sa, ustane vo svojej činnosti),
- demonštruje selektívnu pozornosť na zvuk a reč,
- reaguje na zvukový alebo rečový podnet tak, že vytvára podmienenú odpoveď,
- vie lokalizovať zvukový alebo rečový zdroj,
- rozlišuje zvuky dvoch alebo viacerých hudobných nástrojov so zrakovou oporou i bez zrakovej opory,
- vníma a rozlišuje zmeny v dynamike dvoch zvukových alebo rečových podnetov (silno - slabo),
- vníma a rozlišuje zmeny v rytme dvoch zvukových alebo rečových podnetov (dlho - krátko),
- vníma a rozlišuje zmeny vo výške dvoch zvukových alebo rečových podnetov (vysoko - nízko),
- vníma a rozlišuje zmeny v tempe hudby (rýchlo a pomaly),
- vyjadruje napodobňovaním so zvukovými hračkami a nástrojmi dynamiku, rytmus, výšku, a tempo zvuku,
- vníma a rozlišuje hudobné i nehudobné zvuky,
- rozlišuje počet zvukov,
- identifikuje mužské, detské a ženské hlasy,
- imituje jednotlivé rečové i nerečové vzorce na úrovni zvukov a slov,
- identifikuje dvojslabičné slová,
- vytlieskaním určuje počet slabík v slove,
- rozlišuje slová líšiace sa počtom slabík,
- rozlišuje slová líšiace sa dĺžkou,
- rozlišuje slová líšiace sa samohláskou,
- rozlišuje slová líšiace sa spoluhláskou,
- identifikuje dvojslabičné slová,
- určuje rozdiel v koncovke jednotného a množného čísla,
- identifikuje rôzne zvuky prezentované na CD alebo v počítačovom programe, v zatvorenom, polootvorenom, alebo otvorenom súbore .

Na konci predprimárneho stupňa vzdelania dieťa so sluchovým postihnutím na úrovni rečových a sluchových schopností individuálne podľa druhu a stupňa postihnutia v slovenskom jazyku alebo posunkovom jazyku alebo posunkovanej slovenčine:

- identifikuje slová/posunky v zatvorenom súbore (názvy obľúbených hračiek a známych predmetov)
- identifikuje slová/posunky v polootvorenom súbore (slová z jednej sémantickej oblasti, tematickej skupiny),
- identifikuje slová/posunky v otvorenom súbore (neznámom súbore slov),
- reaguje na vlastné meno a mená iných ľudí,
- identifikuje krátke vety pri jednoduchej otázke,
- identifikuje krátke vety s opakovaním jedného slova/posunku,
- identifikuje krátke vety s rôznymi podstatnými menami, slovesami a prídavnými menami,
- identifikuje pokyny, a bežné frázy,
- porozumie a realizuje jednoduché pokyny,

- porozumie a realizuje dva pokyny,
- porozumie a realizuje pokyny rozšírené o prídavné mená, číslovky,
- uplatňuje sluchové a rečové zručnosti v jednoduchom rozhovore,
- rozpráva príbeh podľa dejovo nadväzujúcich obrázkov, obrázky správne zoradí,
- vedie rozhovor týkajúci sa vnútorného prežívania, bežného života a rodiny,
- uplatňuje jazykovú gramotnosť v slovenskom jazyku na základe globálneho čítania a ideovizuálneho písania.

1.4 Vzdelávacie oblasti

Vzdelávací program pre deti so sluchovým postihnutím obsahuje rovnaké vzdelávacie oblasti, vychádza z rovnakej filozofie programu a koncepcie ako sa uvádza v štátnom vzdelávacom programe pre predprimárny stupeň vzdelania pričom rešpektuje špecifiká vyplývajúce zo sluchového postihnutia.

1.5 Charakteristika a organizácia predprimárneho stupňa vzdelania

Predprimárne vzdelávanie v špeciálnych materských školách a v materských školách bežného typu zabezpečuje optimálny vývin dieťaťa so sluchovým postihnutím. Vychádza zo všeobecných vývinových zákonitostí s rešpektovaním špecifik vyplývajúcich zo sluchového postihnutia.

1.5.1 Špecifiká výchovy a vzdelávania detí so sluchovým postihnutím

Predprimárne vzdelávanie detí so sluchovým postihnutím sa realizuje v:

- materských školách pre deti so sluchovým postihnutím,
- špeciálnych triedach materskej školy, pri ktorej sa deti so sluchovým postihnutím vzdelávajú v samostatných triedach materských škôl; časť edukácie sa môže uskutočňovať v triede spoločne s ostatnými deťmi materskej školy; niektoré edukačné činnosti môže dieťa absolvovať mimo špeciálnej triedy.
- v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými deťmi materskej školy; takéto dieťa je vzdelávané podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva materská škola v spolupráci s centrom špeciálno-pedagogického poradenstva; zákonný zástupca dieťaťa má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Ak je dieťa so sluchovým postihnutím vzdelávané v špeciálnej škole alebo materskej škole je potrebné, aby mal vyplnený Návrh na prijatie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do špeciálnej školy, do materskej školy, do základnej školy a do strednej školy (ďalej len „Návrh na prijatie“) schváleného Ministerstvom školstva SR pod číslom CD-2008-17271/37405-1:914 dňa 24.októbra 2008 s platnosťou od 1.januára 2009.

Predpokladom úspešnosti vzdelávania detí so sluchovým postihnutím je **včasná diagnostika a včasná špeciálnopedagogická starostlivosť**.

Dieťa so sluchovým postihnutím je :

- nepočujúce dieťa,
- nedoslýchavé dieťa,
- dieťa s kochleárnym implantantom.

Nepočujúce dieťa je dieťa u ktorého nastalo sluchové postihnutie v ranom veku (pre-peri-postnatálnom veku), pred osvojením reči (v prelingválnom veku) v takej miere, že úplne

stratilo sluch alebo sluchové postihnutie je veľmi ťažké. Nepočujúce dieťa je aj také dieťa, ktoré stratilo sluch v dôsledku ochorenia, úrazu či nesprávnej liečby v neskoršom veku. Jeho strata sluchu je taká veľká, že ani pri použití načúvacieho prístroja nie je schopné identifikovať a diferencovať hovorenú reč. Sluchové postihnutie môže byť vrodené alebo získané.

Z pedagogického hľadiska za **nedoslýchavé dieťa** považujeme dieťa u ktorého poškodenie sluchového orgánu spôsobuje narušenie sluchového vnímania do takej miery, že pomocou načúvacieho prístroja môže vnímať hovorenú reč (podľa druhu a stupňa sluchového postihnutia) a aj keď obmedzene auditívnou spätnou väzbou môže kontrolovať vlastnú reč. Sluchové postihnutie môže byť vrodené alebo získané.

Dieťa s kochleárnym implantátom (KI) je dieťa s vnútrošnou implantáciou. Individuálne dispozície a individuálne možnosti vývinu u detí sú rozličné. Doterajšie skúsenosti potvrdzujú, že najlepšie vyhliadky na osvojenie si hovoreného jazyka majú deti, ktorým bol KI voperovaný v ranom a predškolskom veku. Pokiaľ sa týmto deťom poskytne včasná a adekvátna lekárska, logopedická a špeciálnopedagogická starostlivosť, väčšina týchto detí sa dobre orientuje sluchom. Hovorenej reči rozumejú na základe sluchového vnímania. Vo vzdelávaní tejto skupiny detí so sluchovým postihnutím sa do popredia dostáva tréning sluchového vnímania.

Dieťa so sluchovým postihnutím môže mať i ďalšie pridružené postihnutie (telesné, zrakové, poruchy učenia, správania, motoriky, vnímania, pozornosti ap.). Takéto dieťa odporúčame vzdelávať podľa **individuálneho vzdelávacieho programu**.

Individuálny vzdelávací program obsahuje

- základné informácie o dieťati a vplyve jeho diagnózy na výchovno-vzdelávací proces,
- požiadavky na úpravu prostredia školy a triedy,
- modifikáciu obsahu vzdelávania,
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov,
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania,
- požiadavky na zabezpečenie kompenzačných pomôcok a špeciálnych učebných pomôcok,
- zabezpečenie servisu odborníkov – špeciálneho pedagóga, psychológa, logopéda a iných.

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú v individuálnom rozsahu a kvalite tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho dieťaťa. Individuálny vzdelávací program vypracováva učiteľ alebo špeciálny pedagóg v spolupráci s ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi podľa potreby.

Individuálny vzdelávací program spravidla podpisuje riaditeľ školy, špeciálny pedagóg a zákonný zástupca dieťaťa.

Individuálny vzdelávací program sa môže upravovať a doplňovať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb dieťaťa. Zmeny je potrebné konzultovať so všetkými zainteresovanými odborníkmi a zákonným zástupcom dieťaťa.

Podľa individuálneho vzdelávacieho programu sa vzdeláva i **nadané** dieťa so sluchovým postihnutím.

Vzdelávanie detí so sluchovým a mentálnym postihnutím sa realizuje v súlade s obsahom pre predprimárny stupeň vzdelania pre deti s mentálnym postihnutím, pričom sa kladie väčší dôraz na získavanie komunikatívnych, reedukačných, kompenzačných a sociálnych kompetencií.

Špeciálnopedagogické pôsobenie na stupni predprimárneho vzdelávania predpokladá uvedenie si špecifických potrieb dieťaťa so sluchovým postihnutím, ktoré vyplývajú z jeho sluchového postihnutia, prípadne aj z iného pridruženého postihnutia. Vychádzajúc z rešpektovania osobitostí vývinu dieťaťa sa dieťaťu so sluchovým postihnutím primerane poskytujú maximum možností rozvoja psychických procesov a funkcií.

Hlavným špeciálnopedagogickým cieľom predprimárneho vzdelávania detí so sluchovým postihnutím je **sprostredkovanie komunikatívnych kompetencií**.

Sprostredkovanie komunikatívnych kompetencií sa uskutočňuje prostredníctvom **rozvíjania komunikačných zručností**, ktoré sa realizuje s prihliadnutím na všetky oblasti tematických okruhov predprimárneho vzdelávania.

Dieťa so sluchovým postihnutím sa v prvom rade učí **komunikovať a vyjadrovať sa v najoptimálnejšom komunikačnom systéme** (v posunkovom jazyku, v hovorenom jazyku, v posunkovanej slovenčine alebo v komunikačných formách, ktoré nemajú charakter jazykov).

Predprimárne vzdelávanie detí so sluchovým postihnutím sa s prihliadnutím na druh a stupeň sluchového postihnutia uskutočňuje v týchto **komunikačných formách**:

- **Hovorený jazyk** je jazykový systém slovenského jazyka, realizovaný prostredníctvom zvuku, hlások jazyka, vnímaných sluchom. Hovorený jazyk má auditívnu, vizuálnu a motoricko-vizuálnu formu (počúvanie, čítanie, hovorenie, písanie). Realizuje sa v hovorenej a písanej reči.
- **Písomná forma jazyka** je významný doplnok komunikačných prostriedkov v procese vzdelávania detí so sluchovým postihnutím, umožňuje hovorený jazyk vnímať vizuálne.
- **Posunkový jazyk** pozostáva z posunkov a tie z manuálnych komponentov, ktoré sú produkované rukami a ramenami a nemanuálnych komponentov, kde patrí výraz tváre, pohľad, pohyby hlavy, pohyby hornej časti tela a orálne komponenty. Posunkový jazyk má všetky podstatné vlastnosti jazyka, vrátane gramatického systému. Má viacero odlišností od hovoreného jazyka. Niektoré deti si posunkový jazyk osvojujú ako svoj prvý jazyk. Posunkový jazyk má motoricko-vizuálnu formu a realizuje sa v posunkovej reči. Je prirodzeným jazykom nepočujúcich osôb.
- **Posunkovaná slovenčina** využíva komunikačné prostriedky posunkového jazyka a gramatický systém hovoreného jazyka. Posunkovaná slovenčina nie je prirodzeným jazykom nepočujúcich osôb.
- **Prstová abeceda** je samostatný komunikačný systém alebo môže byť súčasťou posunkového jazyka a posunkovanej slovenčiny. Prstová abeceda sa realizuje prstami, vo väčšine prípadov znázorňuje tvar písaného alebo tlačeného písmena a používa sa na sprostredkovanie písmen hovoreného jazyka. Prostredníctvom prstovej abecedy sa deti so sluchovým postihnutím učia spájať písmená do slov, spoznávajú článkovanosť hovoreného jazyka, a tak si vytvárajú a rozvíjajú slovnú zásobu.
- **Odzeranie** je sledovanie pohybov pier, sánky a jazyka zrakom a súčasné analyzovanie a porozumenie sledovanej hovorenej reči. Predpokladom dobrého odzerania je vybudovaná slovná zásoba v hovorenom jazyku.

- **Pomocné artikulačné znaky** sú umelo vytvoreným systémom prstových znakov, ktoré uľahčujú identifikáciu hlásky zvukového jazyka pri artikulácii, využívajú pri tom jednu alebo viacero charakteristík slovenských hlások napr. znelosť, neznelosť, nosovosť, postavenie jazyka, miesto a spôsob artikulácie. Tento systém je zameraný na dopĺňanie odzverania, umožňuje „vidieť“ tie hlásky ktoré sa ťažko odzverajú z úst.

- Realizáciu komunikačných foriem umožňujú **kvalitné elektro-akustické pomôcky, kompenzačné pomôcky i rôzne informačné zdroje.**

V procese predprimárneho vzdelávania využívame aj prvky **alternatívnej a augmentatívnej komunikácie.**

Súčasťou výchovy a vzdelávania detí so sluchovým postihnutím je využívanie **surdopedických metód** pomocou ktorých je možné v daných podmienkach čo najoptimálnejším spôsobom sprístupniť obsah predprimárneho vzdelávania deťom so sluchovým postihnutím.

V špeciálnych materských školách sa využívajú spravidla **polysenzorické metódy** práce s dieťaťom so sluchovým postihnutím, ktoré sa môžu realizovať:

- **s použitím posunkov** (totálna komunikácia, simultánna komunikácia a bilingválny prístup),
- **bez použitia posunkov** (orálna metóda).

Z **monosenzorických metód** sa vo výchovnovzdelávacom procese detí so sluchovým postihnutím uplatňuje auditívno-verbálna metóda.

Totálna komunikácia je prístup k vzdelávaniu detí so sluchovým postihnutím, ktorý je definovaný ako filozofia využívajúca vhodné aurálne, manuálne a orálne spôsoby komunikácie tak, aby sa zabezpečila efektívna komunikácia s deťmi so sluchovým postihnutím a zároveň tiež medzi nimi. Do totálnej komunikácie patria všetky známe prístupy vo vzdelávaní a formy komunikácie, záleží od potrieb konkrétneho dieťaťa, ktoré v danej situácii pedagóg použije. Cieľom totálnej komunikácie je využitie všetkých dostupných a vhodných komunikačných prostriedkov k rozvoju individuality dieťaťa so sluchovým postihnutím a k vytvoreniu a uchovaniu čo najvčasnejšej komunikácie, a to ako vnútornej (myslenia), tak vonkajšej (s ostatnými).

Simultánna komunikácia je samostatný komunikačný systém alebo môže byť súčasťou totálnej komunikácie. Predstavuje používanie kombinácie hovoreného a posunkového jazyka, prípadne aj prstovej abecedy. Znamená to, že osoba, ktorá simultánne komunikuje, používa bezhlasné (artikulované) alebo hlasné hovorené slová a posunky toho istého významu so zámerom zviditeľniť hovorenú reč. Cieľom simultánnej komunikácie je priblíženie gramatického systému hovoreného jazyka prostredníctvom komunikačných prostriedkov posunkovej komunikácie – posunkov a prstovej abecedy.

Bilingválny prístup predstavuje vzdelávanie nepočujúcich detí v dvoch rovnocenných jazykoch, posunkovom a hovorenom jazyku, pričom sa oba jazyky používajú samostatne. Cieľom bilingválneho prístupu je zabezpečenie jazykového a kognitívneho vývinu prostredníctvom posunkového jazyka, ktorý môžu nepočujúce deti vizuálne bez problémov vnímať a učiť sa ho. Ďalšie ciele sa týkajú začlenenia nepočujúceho dieťaťa do spoločnosti nepočujúcich aj počujúcich ľudí, čo mu umožní znalosť dvoch jazykov a úsilie o akademické vzdelanie nepočujúceho dieťaťa, ktoré umožňuje osvojenie si hovoreného jazyka prostredníctvom vzdelávania v posunkovom jazyku.

Orálna metóda kladie dôraz na komunikáciu cez hovorenú reč a čítanie, s maximálnym využitím zvyškov sluchu. Je orientovaná na využívanie vnímania všetkými zmyslami, zameriava sa na zrakový kontakt a tiež podporu vnímania zvukov.

Auditívno-verbálna metóda venuje všetku pozornosť len rozvíjaniu reziduálneho sluchu prostredníctvom vysokovýkonných načúvacích aparátov alebo kochleárneho implantátu a individuálne vypracovaného programu.

Okrem metód sa využívajú aj **terapie – muzikoterapia, dramaterapia, arteterapia a iné.**

V nadväznosti na zvolené surdopedické metódy **špecifikom** na stupni predprimárneho vzdelávania detí so sluchovým postihnutím je aj **tréning vnímania taktilných, vibračných a motorických pocitov, tréning sluchového vnímania, rytmicko-pohybová výchova, osvojovanie si posunkového jazyka.**

Prijatím **zákona č. 149/1995 o posunkovej reči nepočujúcich osôb** na základe § 4, ods. b je stanovené nepočujúcim osobám právo na vzdelávanie v posunkovej reči. V zmysle § 12, odst. 4 a § 144 odst. 3 zákona č. 245/2008 Z.z. je toto právo zabezpečené.

Používanie posunkového jazyka v procese výchovy a vzdelávania detí so sluchovým postihnutím sa uskutočňuje v súlade so školským vzdelávacím programom, ktorý predpokladá používanie posunkového jazyka vo výchovnovzdelávacom procese u nepočujúcich detí. Výchovu a vzdelávanie detí v posunkovom jazyku zabezpečujú špeciálni pedagógovia, ktorí ovládajú posunkový jazyk.

Procesu výchovy a vzdelávania nepočujúcich detí sa zúčastňujú aj nepočujúci pedagógovia, prirodzení užívatelia posunkového jazyka.

Používanie posunkového jazyka predstavuje riešenie osvojovania si jazyka ako systému hlavne u nepočujúcich detí, v niektorých prípadoch (ťažká nedoslýchavosť, pridružené postihnutia) i u nedoslýchavých detí.

1.6 Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacie štandardy pozostávajú z obsahových a výkonových štandardov, tak ako je to uvedené v štátnom vzdelávacom programe pre predprimárny stupeň vzdelania. Pri dosahovaní jednotlivých výkonových štandardov sa realizuje individuálny prístup ku každému dieťaťu so sluchovým postihnutím, pričom je rešpektovaný charakter a rozsah sluchového postihnutia.

1.7 Vyučovací jazyk

Platia všetky ustanovenia uvedené vo štátnom vzdelávacom programe pre predprimárny stupeň vzdelania.

1.8 Organizačné usporiadanie denných činností v materskej škole

Platia všetky ustanovenia uvedené v štátnom vzdelávacom programe pre predprimárny stupeň vzdelania.

Súčasťou denného poriadku sú aj hry a hrové činnosti zamerané na reedukáciu a kompenzáciu sluchového postihnutia.

1.9 Organizačná forma predprimárneho stupňa vzdelania

Platia všetky ustanovenia uvedené v štátnom vzdelávacom programe pre predprimárny stupeň vzdelania.

Súčasťou každého plánu výchovno-vzdelávacej činnosti sú výkonové štandardy (špecifické ciele) a individuálne vzdelávacie programy detí so sluchovým postihnutím .

1.10 Personálne zabezpečenie predprimárneho stupňa vzdelania

Platia ustanovenia uvedené v štátnom vzdelávacom programe pre predprimárny stupeň vzdelania.

Výchovno-vzdelávaciu činnosť pre detí so sluchovým postihnutím vykonáva tím pracovníkov v školských podmienkach, spravidla sú to :

- špeciálny pedagóg,
- logopéd,
- pomocná vychovávateľka,
- psychológ,
- sociálny pracovník,
- zdravotná sestra.

Podľa potreby je súčasťou tímu aj asistent učiteľa, pedagóg, ktorý ovláda posunkový jazyk, tlmočník posunkovej reči a ďalší odborní zamestnanci.

Asistent učiteľa sa podieľa na utváraní podmienok nevyhnutných na prekonávanie najmä jazykových, zdravotných a sociálnych bariér dieťaťa so sluchovým postihnutím pri zabezpečovaní vzdelávacieho procesu (Smernica č. 16/2008-R z 18. 12.2008, ktorou sa určuje postup poskytnutia finančných prostriedkov zriaďovateľom škôl na mzdy a odvody do poisťovních fondov asistentov učiteľa pre žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo pre žiakov s nadaním s účinnosťou od 1.1.2009).

Pedagóg, ktorý ovláda posunkový jazyk používa posunkový jazyk v procese vzdelávania nepočujúcich detí samostatne alebo simultánne s hovoreným jazykom. Od pedagóga ovládajúceho posunkový jazyk sa vyžaduje dobrá znalosť posunkového a hovoreného jazyka.

Tlmočník posunkovej reči je osoba, ktorá podľa potreby tlmočí nepočujúcemu dieťaťu z hovoreného jazyka do posunkového a naopak. Od tlmočníka posunkovej reči sa vyžaduje dobrá znalosť posunkového a hovoreného jazyka.

V materských školách bežného typu výchovno-vzdelávaciu činnosť vykonávajú špeciálny pedagóg, asistent učiteľa, podľa potreby aj ďalší odborní zamestnanci a tlmočník posunkovej reči.

1.11 Materiálno-technické a priestorové zabezpečenie predprimárneho vzdelávania

Materiálno-technické a priestorové zabezpečenie predprimárneho stupňa vzdelania v materskej škole je v súlade s požiadavkami formulovanými v bode 11 ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie a podľa potreby je doplnené o materiálno-technické a priestorové zabezpečenie, ktoré podporujú rozvíjanie komunikačných, reedukačných a kompenzačných kompetencií dieťaťa so sluchovým postihnutím.

1.12 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Platia všetky ustanovenia uvedené v štátnom vzdelávacom programe pre predprimárny stupeň vzdelania.

1.13 Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov

Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov, ktoré sú spracované v štátnom vzdelávacom programe pre predprimárny stupeň vzdelania odporúčame v školskom vzdelávacom programe príslušnej materskej školy, v ktorej sa vzdelávajú deti so sluchovým postihnutím, doplniť o ponuku činností zameraných na predchádzanie, zmiernenie alebo odstraňovanie nepriaznivých dôsledkov sluchového postihnutia.

2. Vzdelávací program pre žiakov so sluchovým postihnutím ISCED 1,2 – primárne a nižšie sekundárne vzdelanie

2.1 Ciele výchovy a vzdelávania

Žiaci so sluchovým postihnutím **plnia rovnaké ciele vzdelávania ako ostatní žiaci základnej školy** na primárnom a nižšom sekundárnom stupni vzdelania.

Hlavným cieľom je, aby žiaci so sluchovým postihnutím nadobudli **rozvinuté kľúčové spôsobilosti (kompetencie) primerané veku a individuálnym osobitostiam žiakov, ktoré vyplývajú zo sluchového postihnutia žiaka.**

Všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôbujú individuálnym osobitostiam žiakov so sluchovým postihnutím **v takom rozsahu aby výsledky žiaka so sluchovým postihnutím zodpovedali profilu absolventa primárneho a nižšieho sekundárneho stupňa vzdelania, s prihliadnutím na sluchové postihnutie žiaka.**

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím je, okrem všeobecných cieľov, vychovávať a vzdelávať týchto žiakov tak, aby nadobudli primerané **komunikačné kompetencie, osobnostné kvality, reedukačné a kompenzačné kompetencie** a tak plnohodnotne vnímali, prežívali vlastný život a stali sa tvorcami hodnôt, ktoré vytvoria cieľavedomou činnosťou.

Získaním primeraných komunikačných, reedukačných a kompenzačných kompetencií si žiaci so sluchovým postihnutím rozvinú svoju osobnosť, osvoja kultúrne hodnoty a vybudujú nezávislú existenciu.

2.2 Stupeň vzdelania

Platia všetky ustanovenia uvedené v štátnych vzdelávacích programoch pre primárny a nižší sekundárny stupeň vzdelania.

2.3 Profil absolventa

Absolvent primárneho a nižšieho sekundárneho stupňa vzdelania so sluchovým postihnutím má **osvojené kľúčové kompetencie (spôsobilosti)**, ktoré zodpovedajú profilu absolventa primárneho a nižšieho sekundárneho stupňa vzdelania **s prihliadnutím na jeho sluchové postihnutie.**

V oblasti **sociálnych komunikačných kompetencií (spôsobilostí)** absolvent nižšieho sekundárneho stupňa vzdelania, s prihliadnutím na druh a stupeň sluchového postihnutia

- dokáže primerane komunikovať v slovenskom a v jednom cudzom jazyku,
- dokáže primerane svojim potrebám komunikovať v posunkovom jazyku.

V ďalších oblastiach absolvent primárneho a nižšieho sekundárneho stupňa vzdelania s prihliadnutím na druh a stupeň sluchového postihnutia **má osvojené aj tieto kompetencie:**

v oblasti **kompetencií (spôsobilostí) riešiť problémy** absolvent primárneho a nižšieho sekundárneho stupňa vníma a sleduje problémové situácie v škole a vo svojom najbližšom okolí, ktoré vyplývajú aj zo sluchového postihnutia, adekvátne svojej úrovni navrhuje riešenia podľa svojich vedomostí a skúseností z danej oblasti.

V oblasti **sociálnych a personálnych kompetencií (spôsobilostí)** absolvent primárneho a nižšieho sekundárneho vzdelania vie primerane veku používať svoje kompenzačné schopnosti.

V oblasti **pracovných kompetencií (spôsobilostí)** absolvent nižšieho sekundárneho stupňa vzdelania si dokáže stanoviť ciele s ohľadom na svoje profesijné záujmy a s prihliadnutím na sluchové postihnutie, kriticky hodnotí svoje výsledky a aktívne pristupuje k uskutočneniu svojich cieľov.

V oblasti **kompetencií (spôsobilostí) smerujúce k iniciatívnosti a podnikavosti** absolvent primárneho a nižšieho sekundárneho stupňa vzdelania dokáže využívať technické komunikačné pomôcky a technológie, ktoré mu pomáhajú prekonať komunikačnú bariéru.

Úroveň rozvinutosti kľúčových kompetencií žiaka so sluchovým postihnutím tvorí základný predpoklad pre prekonanie negatívnych dôsledkov sluchového postihnutia pre ďalší rozvoj v následných stupňoch vzdelávania resp. úspešnú inklúziu.

2.4 Vzdelávacie oblasti

Obsah vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím je rovnaký ako obsah vzdelávania žiakov základných škôl, pričom sa rešpektujú osobitosti vyplývajúce zo sluchového postihnutia žiakov.

Obsah primárneho vzdelávania je rozdelený do **7 vzdelávacích oblastí**, ktoré vychádzajú z definovania obsahu vzdelávania a z kľúčových kompetencií.

ZÁKLADNÉ PREDMETY VO VZDELÁVACEJ OBLASTI JAZYK A KOMUNIKÁCIA PRE ZÁKLADNÉ ŠKOLY PRE ŽIAKOV SO SLUCHOVÝM POSTIHNUTÍM – ISCED 1,2 S VYUČOVACÍM JAZYKOM SLOVENSKÝM

VZDELÁVACIA OBLASŤ	PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA
	KOMUNIKAČNÉ ZRUČNOSTI
	PRVÝ CUDZÍ JAZYK

V oblasti **Jazyk a komunikácia** sú určujúcimi ciele rozvíjania komunikačných schopností žiakov so sluchovým postihnutím. Vzhľadom na sluchové postihnutie a narušenie komunikačnú schopnosť žiaka so sluchovým postihnutím je potrebná výučba špecifického predmetu **komunikačné zručnosti**.

Cieľom vyučovania predmetu **komunikačné zručnosti** je optimalizovať prijímanie, spracovanie, produkovanie a odovzdávanie informácií u žiaka so sluchovým postihnutím podľa jeho predpokladov a schopností. Obsahom vyučovania predmetu je systematické formovanie a rozvíjanie komunikačných schopností žiaka so sluchovým postihnutím. Obsah vzdelávania predmetu komunikačné zručnosti je rámcový a je štruktúrovaný tak, aby sa s prihliadnutím na špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby žiaka so sluchovým postihnutím systematicky rozvíjala receptívna, centrálna a expresívna zložka reči v optimálnych komunikačných systémoch (hovorený jazyk, posunkový jazyk, posunkovaná slovenčina, písomná forma jazyka).

Obsah vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia sa tak realizuje vo vzdelávacích predmetoch pre primárny a nižší sekundárny stupeň vzdelávania

- Slovenský jazyk a literatúra (na základných školách, na základných školách pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom slovenským),
- Slovenský jazyk a slovenská literatúra (na základných školách, základných školách pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom národnostných menšín)
- Vyučovacie jazyk a literatúra – maďarský jazyk, rómsky jazyk (na základných školách, na základných školách pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom národnostných menšín)
- cudzí jazyk – anglický j., nemecký j., ruský j., francúzsky j., španielsky j., taliansky j.
- komunikačné zručnosti

Väčšina žiakov má v dôsledku sluchového postihnutia ťažkosti so zvládnutím slovenského jazyka, z toho vyplývajú následne ťažkosti s učením sa ďalšieho cudzieho jazyka. Žiak so sluchovým postihnutím sa musí najprv naučiť komunikovať v slovenskom jazyku aby sa mohol učiť ďalší cudzí jazyk. Z uvedených dôvodov sa prvý cudzí jazyk sa začína učiť v 4.ročníku základnej školy pre žiakov so sluchovým postihnutím. Druhý cudzí jazyk u žiakov so sluchovým postihnutím je voľiteľný a závisí od individuálnych schopností konkrétneho žiaka.

Členenie vzdelávacej oblasti podľa kľúčových jazykových kompetencií, t. j. podľa procesov, ktoré sa nimi rozvíjajú:

U nedoslýchavých žiakov a žiakov s kochleárnym implantátom sa môže realizovať s prihliadnutím na druh a stupeň sluchového postihnutia aj počúvanie s porozumením.

Cieľom vzdelávacej oblasti **Človek a hodnoty** je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa je dôležité podporiť u žiaka so sluchovým postihnutím uvedenie si svojej identity spoznávaním a uvedomovaním si, že má sluchové postihnutie, že je iný ale zároveň rovnaký ako ostatní jeho rovesníci, ľudia okolo neho a čo z toho pre neho a jeho správanie vyplýva .

Vzdelávacia oblasť **Umenie a kultúra** sa člení na učebné predmety: **výtvarná výchova** (5. – 7. roč.) a **výchova umením** (8. - 9. roč.).

Predmet hudobná výchova v základných školách pre žiakov so sluchovým postihnutím s prihliadnutím na sluchové postihnutie nie je povinný. **Namiesto hudobnej výchovy sa môže vyučovať pohybovo-dramatická výchova, dramatická výchova, rytmicko-pohybová výchova alebo sluchová výchova.**

2.5 Rámcový učebný plán

Rámcový učebný plán pre základné školy pre žiakov so sluchovým postihnutím

Štátny vzdelávací program												
Vzdelávacia oblasť	Predmet/ ročník	prípravný ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	spolu
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	8	8	6	6	6	5	4	4	5	5	57
	komunikačné zručnosti	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
	prvý cudzí jazyk					3	3	3	3	3	3	18
												85
Príroda a spoločnosť	prírodoveda		0,5	1	1	1						3,5
	vlastiveda			1	1	1						3
												6,5
Človek a príroda	fyzika							1	1	2	1	5
	chémia							0,5	0,5	1	2	4
	biológia						1	1	1,5	1	1	5,5
												14,5
Človek a spoločnosť	dejepis						1	1	1	1	2	6
	geografia						1	1	1	1	1	5
	občianska výchova						1	1	1	0,5	0,5	4
												15

Človek a hodnoty	etická výchova /náboženská výchova	0	0,5	1	1	1	1	1	1	0,5	0,5	7,5
												7,5
Matematika a práca s informáciami	matematika	4	4	4	3	3	3,5	4	3,5	4	4	37
	Informatika		0	0	0	0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5
	informatická výchova			1	1	1						3
												42,5
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie					1						1
	svet práce								0,5	0,5		1
	technika								0,5	0,5		1
												3
Umenie a kultúra	výtvarná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1			8
	hudobná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1			8
	výchova umením									0,5	0,5	1
												17
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
												20
Spolu povinná časť		17	18	19	18	22	22	23	24	24	24	211
Školský vzdelávací program												
Voliteľné hodiny		5	5	5	7	5	6	6	6	6	6	57
Spolu : povinná časť + voliteľné hodiny		22	23	24	25	27	28	29	30	30	30	268

Poznámky:

Okrem poznámok k rámcovému učebnému plánu uvedených v príslušných štátnych vzdelávacích programoch platia tieto poznámky:

1. Počet týždenných vyučovacích hodín v jednotlivých ročníkoch je presne určený pre každý učebný plán. Taktiež celkový počet hodín je presne daný. .
2. Na výučbu cudzích jazykov možno spájať žiakov z rôznych tried a ročníkov.
3. Pri vyučovaní matematiky je možné v 8. a 9. ročníku vytvárať z rôznych tried skupiny žiakov podľa ich schopností a študijných výsledkov.

4. Pri vyučovaní výtvarnej výchovy ako aj výchovy umením na počítačoch delíme triedu na skupiny tak, aby pri jednom počítači sedel jeden žiak.
5. Predmet výchova umením možno vyučovať v jedno až dvojhodinových celkoch. Predmet môžu striedavo vyučovať učitelia výtvarnej a dramatickej výchovy.
6. Predmet hudobná výchova nie je povinný. Namiesto hudobnej výchovy sa môže vyučovať pohybovo-dramatická výchova, dramatická výchova, rytmicko-pohybová výchova alebo sluchová výchova. Návrh schvaľuje riaditeľ školy po prerokovaní v pedagogickej rade.
7. Predmet telesná a športová výchova možno nahradiť predmetom zdravotná telesná výchova. Návrh schvaľuje riaditeľ školy po prerokovaní v pedagogickej rade.
8. Špecifický predmet Individuálna logopedická intervencia sa vyučuje v rámci voliteľných hodín. Vyučuje sa v rozsahu dvoch až piatich hodín týždenne, pričom hodiny sú delené. Učiteľ alebo školský logopéd pracuje so žiakmi individuálne, na základe logopedickej diagnostiky.
9. Frekvencia cvičení na hodine Individuálna logopedická intervencia so žiakmi vyplýva z učebného plánu a rozvrhu hodín. V prípade ťažkého stupňa narušenej komunikačnej schopnosti je možné vykonávať logopedickú terapiu aj častejšie ako stanovuje učebný plán. Potom je určenie frekvencie cvičení v kompetencii riaditeľa školy. Dĺžka logopedických cvičení je závislá od veku a schopností dieťaťa, logopedickej diagnózy a prípadne iných špecifik dominantného alebo iného postihnutia dieťaťa. Obsah logopedických cvičení musí byť v súlade s mentálnymi a komunikačnými schopnosťami žiaka, bez ohľadu na fyzický vek.
10. Predmet Individuálna logopedická intervencia vyučuje logopéd, t.j. absolvent vysokoškolského štúdia so štátnou záverečnou skúškou z logopédie alebo surdopéd, ktorí spĺňajú podmienky odbornej a pedagogickej spôsobilosti pedagogických pracovníkov v súlade s platnou legislatívou.
11. Na základe § 94 ods.2 písmena b) zákona č.245/2008 Z.z. a bodu 12.1 Štátneho vzdelávacieho programu pre primárny stupeň základnej školy ISCED 1 a Štátneho vzdelávacieho programu pre nižší sekundárny stupeň ISCED 2 z 30. júna 2008 v prípade potreby základnej školy, v ktorých sa vzdelávajú žiaci so sluchovým postihnutím vo svojich školských vzdelávacích programoch môžu zvýšiť počet voliteľných hodín o 1 až 3 hodiny týždenne.
12. V individuálnych prípadoch je možné využiť § 5 ods.3) písmeno e) zákona č.596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve. Pri rozhodnutí riaditeľa sa prihliada individuálne na výsledky špeciálno-pedagogickej diagnostiky, vyjadrenie rodičov a pedagogickej rady. Tomuto žiakovi sa odporúča využívať ušetrené hodiny na posilnenie výučby iného predmetu, ktorého obsah učiva sa nemení.
13. Voliteľné hodiny v školskom vzdelávacom programe sú spravidla delené. Na voliteľných hodinách v školskom vzdelávacom programe sú žiaci rozdelení na dve skupiny tak, aby mohla byť zohľadnená požiadavka individuálneho prístupu ku žiakom so sluchovým postihnutím.
14. U tých žiakov so sluchovým postihnutím, u ktorých sa predpokladá, že po ukončení základných škôl budú pokračovať vo vzdelávaní na stredných odborných školách, sa na primárnom a nižšom sekundárnom stupni vzdelávania odporúča v rámci školských vzdelávacích programov vo všetkých ročníkoch vyučovať predmety zo vzdelávacej oblasti Človek a svet práce.

2.6 Charakteristika, špecifiká, dĺžka, formy výchovy a vzdelávania a podmienky prijímania žiakov so sluchovým postihnutím

2.6.1 Charakteristika výchovy a vzdelávania

Starostlivosť o žiakov so sluchovým postihnutím v rezorte školstva je súčasťou komplexného diagnostického, liečebného, rehabilitačného, psychologického a výchovno-vzdelávacieho pôsobenia. Nadväzuje na diagnostickú, liečebnú a foniatrickú starostlivosť poskytovanú v rámci rezortu zdravotníctva. Začína od okamihu podozrenia na prítomnosť sluchového postihnutia a má charakter dlhodobého systematického a komplexného vytvárania podmienok pre optimálny vývin žiaka so sluchovým postihnutím, ktoré smeruje k celkovému rozvoju osobnosti žiaka so sluchovým postihnutím v súlade s jeho schopnosťami a potrebami.

Žiak so sluchovým postihnutím je žiak, u ktorého je potrebné zabezpečiť ďalšie zdroje na podporu efektívneho vzdelávania. Použitie ďalších zdrojov umožní vytvoriť kvalitatívne nové prostredie, zodpovedajúce potrebám žiakov, ktorí si vyžadujú špeciálny prístup vo vzdelávaní. Žiak so sluchovým postihnutím má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, ktoré sú u žiaka diagnostikované školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie, spravidla centrom špeciálno-pedagogického poradenstva.

Pod pojmom špeciálna výchovno-vzdelávacia potreba rozumieme požiadavku na úpravu podmienok (obsahu, foriem, metód, prostredia a prístupov) výchovy a vzdelávania žiaka. Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajú zo sluchového postihnutia, prípadne i iného pridruženého postihnutia, zohľadnenie ktorých mu zabezpečí rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj schopností alebo osobnosti ako aj dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti.

Ďalšie zdroje na podporu efektívneho vzdelávania žiaka so sluchovým postihnutím sú rôzneho druhu, predovšetkým

- a) zabezpečenie odborného prístupu vo vzdelávaní, t. j. včasná špeciálnopedagogická, psychologická, medicínska diagnostika, vzdelávanie podľa individuálneho vzdelávacieho programu - individuálna a skupinová práca so žiakom, používanie špeciálnych metód a foriem vyučovania, úprava vzdelávacieho obsahu, zaradenie špecifických vyučovacích predmetov, špecifický postup v hodnotení vzdelávacích výsledkov, aplikácia alternatívnych foriem komunikácie, úzka spolupráca s rodičmi a iné, podľa individuálnej potreby konkrétneho žiaka, vyplývajúcej z odbornej diagnostiky;
- b) materiálne, ktoré zahŕňajú špeciálne učebnice, špeciálne vyučovacie pomôcky, kompenzačné pomôcky, prístroje, úpravy prostredia (napr. svetelná signalizácia zvonenia) a iné;
- c) personálne t.j. odborný servis špeciálneho pedagóga, školského špeciálneho pedagóga, logopéda, liečebného pedagóga, asistenta učiteľa, školského psychológa, tlmočníka posunkovej reči, ďalej nižší počet žiakov v triede, v prípade individuálnej integrácie zníženie maximálneho počtu žiakov v triede, odborná príprava učiteľov a iné;
- d) finančné na zabezpečenie špeciálnych materiálnych, odborných a personálnych podmienok.

Žiak so sluchovým postihnutím je

- nepočujúci žiak,
- nedoslýchavý žiak,
- žiak s kochleárnym implantátom.

Nepočujúci žiak je žiak u ktorého nastalo sluchové postihnutie v ranom veku (pre-peri-postnatálnom veku), pred osvojením reči (v prelingválnom veku) v takej miere, že úplne stratil sluch alebo sluchové postihnutie je veľmi ťažké. Nepočujúci žiak je aj taký žiak, ktorý stratil sluch v dôsledku ochorenia, úrazu či nesprávnej liečby v neskoršom veku. Strata sluchu u žiaka je taká veľká, že ani pri použití načúvacieho prístroja nie je schopný identifikovať a diferencovať hovorenú reč. Sluchové postihnutie môže byť vrodené alebo získané.

Nedoslýchavý žiak je žiak u ktorého poškodenie sluchového orgánu spôsobuje narušenie sluchového vnímania do takej miery, že pomocou načúvacieho prístroja môže vnímať hovorenú reč (podľa druhu a stupňa sluchového postihnutia) a aj keď obmedzene auditívnou spätnou väzbou môže kontrolovať vlastnú reč. Sluchové postihnutie môže byť vrodené alebo získané.

Žiak s kochleárnym implantátom (KI) je žiak s vnútrošnou implantáciou. Individuálne dispozície a individuálne možnosti vývinu u žiakov sú rozličné.

Doterajšie skúsenosti potvrdzujú, že najlepšie vyhliadky na osvojenie si hovoreného jazyka majú žiaci, ktorým bol KI voperovaný v ranom a predškolskom veku. Pokiaľ sa týmto žiakom poskytne adekvátne lekárska a špeciálnopedagogická starostlivosť, väčšina týchto žiakov sa dobre orientuje sluchom. Hovorenej reči rozumejú na základe sluchového vnímania.

Iná je situácia u žiakov, ktorých operovali v školskom veku. Títo žiaci si musia osvojiť sluchové vzory a stratégie počutia.

Vo vzdelávaní tejto skupiny žiakov so sluchovým postihnutím sa do popredia dostáva tréning sluchového vnímania a pozornosti.

Žiak so sluchovým postihnutím, ktorý je vzdelávaný v základnej škole alebo základnej škole pre žiakov so sluchovým postihnutím môže mať i ďalšie **pridružené postihnutie** (telesné, zrakové, poruchy učenia, správania, motoriky, vnímania, pozornosti ap.). Týchto žiakov odporúčame vzdelávať podľa individuálnych vzdelávacích programov.

Podľa individuálnych vzdelávacích programov sa vzdelávajú aj **nadaní žiaci so sluchovým postihnutím**.

Vzdelávanie žiakov so sluchovým a mentálnym postihnutím sa realizuje v súlade s obsahom primárneho vzdelávania pre žiakov s mentálnym postihnutím, pričom sa môžu vyučovať aj špecifické predmety základnej školy pre žiakov so sluchovým postihnutím: komunikačné zručnosti, individuálna logopedická intervencia, posunkový jazyk, pohybovo-dramatická výchova, dramatická výchova, rytmicko-pohybová výchova alebo sluchová výchova.

2.6.2 Špecifická výchovy a vzdelávania

Výchova a vzdelávanie žiakov so sluchovým postihnutím sa uskutočňuje:

- a) **v základných školách pre žiakov so sluchovým postihnutím**; tieto školy sú špeciálne školy,

b) v ostatných školách:

1. v špeciálnych triedach, ktoré sa zriaďujú spravidla pre žiakov s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia; časť výchovno-vzdelávacieho procesu sa môže uskutočňovať v triede spoločne s ostatnými žiakmi školy; niektoré vyučovacie predmety alebo činnosti môže žiak absolvovať mimo špeciálnej triedy,
2. v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi školy; ak má takýto žiak špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, je vzdelávaný podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie ; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Ak je žiak so sluchovým postihnutím vzdelávaný v špeciálnej škole alebo základnej škole je potrebné, aby mal vyplnený Návrh na prijatie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do špeciálnej školy, do materskej školy, do základnej školy a do strednej školy (ďalej len „Návrh na prijatie“) schváleného Ministerstvom školstva SR pod číslom CD-2008-17271/37405-1:914 dňa 24.októbra 2008 s platnosťou od 1.januára 2009.

Špeciálnopedagogické pôsobenie predpokladá uvedenie si špecifických potrieb žiaka so sluchovým postihnutím, ktoré vyplývajú z jeho sluchového postihnutia, prípadne aj z iného pridruženého postihnutia alebo nadania.

Primárne a nižšie sekundárne vzdelávanie žiakov so sluchovým postihnutím s prihliadnutím na druh a stupeň sluchového postihnutia sa uskutočňuje v uvedených **komunikačných formách**

- **Hovorený jazyk** je jazykový systém slovenského jazyka, realizovaný prostredníctvom zvuku, hlások jazyka, vnímaných sluchom. Hovorený jazyk má auditívnu, vizuálnu a motoricko-vizuálnu formu (počúvanie, čítanie, hovorenie, písanie). Realizuje sa v hovorenej a písanej reči.

- **Písomná forma jazyka** je významný doplnok komunikačných prostriedkov v procese vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím, umožňuje hovorený jazyk vnímať vizuálne .

- **Posunkový jazyk** pozostáva z posunkov a tie z manuálnych komponentov, ktoré sú produkované rukami a ramenami a nemanuálnych komponentov, kde patrí výraz tváre, pohľad, pohyby hlavy, pohyby hornej časti tela a orálne komponenty. Posunkový jazyk má všetky podstatné vlastnosti jazyka, vrátane gramatického systému. Má viacero odlišností od hovoreného jazyka. Niektoré deti si posunkový jazyk osvojujú ako svoj prvý jazyk. Posunkový jazyk má motoricko-vizuálnu formu a realizuje sa v posunkovej reči. Je prirodzeným jazykom nepočujúcich osôb.

- **Posunkovaná slovenčina** využíva komunikačné prostriedky posunkového jazyka a gramatický systém hovoreného jazyka. Posunkovaná slovenčina nie je prirodzeným jazykom nepočujúcich osôb.

- **Prstová abeceda** je samostatný komunikačný systém alebo môže byť súčasťou posunkového jazyka a posunkovanej slovenčiny. Prstová abeceda sa realizuje prstami, vo väčšine prípadov znázorňuje tvar písaného alebo tlačeného písmena a používa sa na sprostredkovanie písmen hovoreného jazyka. Prostredníctvom prstovej abecedy sa žiaci so sluchovým postihnutím učia spájať písmená do slov, spoznávajú článkovanosť hovoreného jazyka, a tak si vytvárajú a rozvíjajú slovnú zásobu.

- **Odzeranie** je sledovanie pohybov pier, sánky a jazyka zrakom a súčasne analyzovanie a porozumenie sledovanej hovorenej reči. Predpokladom dobrého odzerania je vybudovaná slovná zásoba v hovorenom jazyku.

- **Pomocné artikulačné znaky** sú umelo vytvoreným systémom prstových znakov, ktoré uľahčujú identifikáciu hlásky zvukového jazyka pri artikulácii, využívajú pri tom jednu alebo viacero charakteristík slovenských hlások napr. znelosť, neznelosť, nosovosť, postavenie jazyka, miesto a spôsob artikulácie. Tento systém je zameraný na dopĺňanie odzerania, umožňuje „vidieť“ tie hlásky ktoré sa ťažko odzerajú z úst.

- Realizáciu komunikačných foriem umožňujú **kvalitné elektro-akustické pomôcky, kompenzačné pomôcky i rôzne informačné zdroje.**

V procese primárneho a nižšieho sekundárneho vzdelávania sa využívajú aj prvky **alternatívnej a argumentatívnej komunikácie.**

V základných školách, v ktorých vzdelávajú žiakov so sluchovým postihnutím sa používajú **surdopedagogické metódy** pomocou ktorých je možné v daných podmienkach čo najoptimálnejším spôsobom sprístupniť obsah výchovy a vzdelávania žiakom so sluchovým postihnutím.

Sú to predovšetkým **polysenzorické metódy**, ktoré sa môžu realizovať:

- **s použitím posunkov** (totálna komunikácia, simultánna komunikácia a bilingválny prístup),
- **bez použitia posunkov** (orálna metóda).

Z **monosenzorických metód** sa vo vzdelávacom procese uplatňuje auditívno-verbálna metóda.

Totálna komunikácia je prístup k vzdelávaniu žiakov so sluchovým postihnutím, ktorý je definovaný ako filozofia využívajúca vhodné aurálne, manuálne a orálne spôsoby komunikácie tak, aby sa zabezpečila efektívna vzájomná komunikácia. Do totálnej komunikácie patria všetky známe prístupy vo vzdelávaní a formy komunikácie, záleží od potrieb konkrétneho dieťaťa, ktoré v danej situácii pedagóg použije. Cieľom totálnej komunikácie je využitie všetkých dostupných a vhodných komunikačných prostriedkov k rozvoju individuality žiaka so sluchovým postihnutím.

Simultánna komunikácia je samostatný komunikačný systém alebo môže byť súčasťou totálnej komunikácie. Predstavuje používanie kombinácie hovoreného a posunkového jazyka, prípadne aj prstovej abecedy. Znamená to, že osoba, ktorá simultánne komunikuje, používa bezhlasné (artikulované) alebo hlasné hovorené slová a posunky toho istého významu so zámerom zviditeľniť hovorenú reč. Cieľom simultánnej komunikácie je priblíženie gramatického systému hovoreného jazyka prostredníctvom komunikačných prostriedkov posunkovej komunikácie – posunkov a prstovej abecedy.

Bilingválny prístup predstavuje vzdelávanie nepočujúcich žiakov v dvoch rovnocenných jazykoch, posunkovom a hovorenom jazyku, pričom sa oba jazyky používajú samostatne. Cieľom bilingválneho prístupu je zabezpečenie jazykového a kognitívneho vývinu prostredníctvom posunkového jazyka, ktorý môžu nepočujúce deti vizuálne bez problémov vnímať a učiť sa ho. Ďalšie ciele sa týkajú začlenenia nepočujúceho dieťaťa do spoločnosti nepočujúcich aj počujúcich ľudí, čo mu umožní znalosť dvoch jazykov a úsilia o akademické vzdelanie nepočujúceho dieťaťa, ktoré umožňuje osvojenie si hovoreného jazyka prostredníctvom vzdelávania v posunkovom jazyku.

Orálna metóda kladie dôraz na komunikáciu cez hovorenú reč a čítanie, s maximálnym využitím zvyškov sluchu. Je orientovaná na využívanie vnímania všetkými zmyslami, zameriava sa na zrakový kontakt a tiež podporu vnímania zvukov.

Auditívno-verbálna metóda venuje všetku pozornosť len rozvíjaniu reziduálneho sluchu prostredníctvom vysokovýkonných načúvacích aparátov alebo kochleárneho implantátu a individuálne vypracovaného programu.

Okrem metód sa využívajú aj terapie – **muzikoterapia, dramaterapia, arteterapia a iné.**

Prijatím **Zákona č. 149/1995 o posunkovej reči nepočujúcich osôb** na základe § 4, ods. b je stanovené nepočujúcim osobám právo na vzdelávanie v posunkovej reči. V zmysle § 12, odst. 4 a § 144 odst. 3 zákona č. 245/2008 Z.z. je toto právo zabezpečené.

Používanie posunkového jazyka v procese výchovy a vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím sa uskutočňuje v súlade so školským vzdelávacím programom, ktorý predpokladá používanie posunkového jazyka vo výchovnovzdelávacom procese u nepočujúcich žiakov. Výchovu a vzdelávanie žiakov v posunkovom jazyku zabezpečujú špeciálni pedagógovia, ktorí ovládajú posunkový jazyk.

Procesu výchovy a vzdelávania nepočujúcich žiakov sa zúčastňujú aj nepočujúci pedagógovia, prirodzení užívatelia posunkového jazyka.

Používanie posunkového jazyka predstavuje riešenie osvojovania si jazyka ako systému hlavne u nepočujúcich detí, v niektorých prípadoch (ťažká nedoslýchavosť, pridružené postihnutia) i u nedoslýchavých detí.

2.6.2.1 Vzdelávanie v základnej škole pre žiakov so sluchovým postihnutím a v špeciálnej triede v základnej škole

Vzdelávanie v základnej škole pre žiakov so sluchovým postihnutím a v špeciálnej triede pre žiakov so sluchovým postihnutím v základnej škole sa realizuje v zmysle častí vzdelávacieho programu pre žiakov so sluchovým postihnutím.

Žiaci so sluchovým postihnutím, ktorí sa vzdelávajú v základnej škole pre žiakov so sluchovým postihnutím postupujú podľa rámcových učebných plánov pre základné školy pre žiakov so sluchovým postihnutím.

Ďalšie špecifické predmety a to individuálna logopedická intervencia, posunkový jazyk, dramatická výchova a iné vyučovacie predmety sa v základnej škole pre žiakov so sluchovým postihnutím vyučujú podľa potrieb žiakov so sluchovým postihnutím v rámci voliteľných hodín školských vzdelávacích programov.

2.6.2.2 Vzdelávanie v základnej škole

Žiaci so sluchovým postihnutím, ktorí sa vzdelávajú v triedach základnej školy bežného typu spolu s ostatnými žiakmi sa vzdelávajú podľa rámcového učebného plánu príslušnej školy a individuálneho vzdelávacieho programu, s prihliadnutím na druh a stupeň sluchového postihnutia. Obsah vzdelávania vychádza zo vzdelávacieho programu pre žiakov so sluchovým postihnutím.

Žiaci so sluchovým postihnutím, ktorí sa vzdelávajú v základných školách s vyučovacím jazykom národnostných menšín postupujú podľa rámcových učebných plánov príslušnej

základnej školy s vyučovacím jazykom národnostných menšín a individuálneho vzdelávacieho programu, s prihliadnutím na druh a stupeň sluchového postihnutia.

Špecifické predmety (komunikačné zručnosti, individuálna logopedická intervencia, posunkový jazyk, dramatická výchova a iné) sa vyučujú v rámci voliteľných hodín školských vzdelávacích programov alebo individuálnych vzdelávacích programov. Špecifické predmety vyučuje špeciálny pedagóg, logopéd.

Na základe § 94 ods.2 písmena b) zákona č.245/2008 Z.z. a bodu 12.1 Štátneho vzdelávacieho programu pre primárny stupeň základnej školy ISCED 1 a Štátneho vzdelávacieho programu pre nižší sekundárny stupeň ISCED 2 z 30. júna 2008 v prípade potreby základnej školy, v ktorých sa vzdelávajú žiaci so sluchovým postihnutím vo svojich školských vzdelávacích programoch môžu zvýšiť počet voliteľných hodín o 1 až 3 hodiny týždenne.

Ak je sluchové postihnutie žiaka takého charakteru, že je mu potrebné vytvoriť špeciálne podmienky na vzdelávanie v základnej škole, takýto žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby a musí byť na škole evidovaný ako žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, za podmienky súhlasu jeho zákonného zástupcu.

Potvrdenie o tom, že žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vydáva školské zariadenie výchovného poradenstva a prevencie, spravidla centrum špeciálno-pedagogického poradenstva.

Žiak, ktorý má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, musí mať vypracovaný individuálny vzdelávací program. Individuálny vzdelávací program vypracováva základná škola spoločne s centrom špeciálno-pedagogického poradenstva.

Žiak môže mať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby počas celého vzdelávacieho cyklu alebo len počas limitovaného obdobia, čo sa posudzuje na základe výsledkov odborného vyšetrenia centra špeciálno-pedagogického poradenstva.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý sa vzdeláva v bežnej triede základnej školy, musí mať zabezpečené odborné personálne, materiálne, priestorové a organizačné podmienky v rozsahu a kvalite zodpovedajúcej jeho individuálnym potrebám.

Riaditeľ školy je povinný pri výchove a vzdelávaní takéhoto žiaka zabezpečiť systematickú spoluprácu školy s centrom špeciálno-pedagogického poradenstva. Podľa potreby škola môže spolupracovať aj so špeciálnou školou.

Individuálny vzdelávací program je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy, „Návrhu na prijatie“. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Individuálny vzdelávací program obsahuje:

- základné informácie o žiakovi a vplyve jeho diagnózy na výchovno-vzdelávací proces;
- požiadavky na úpravu prostredia školy a triedy;
- modifikáciu učebného plánu a učebných osnov;
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov;
- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov žiaka;
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania;
- požiadavky na zabezpečenie kompenzačných pomôcok a špeciálnych učebných pomôcok ;
- zabezpečenie servisu odborníkov – špeciálneho pedagóga, liečebného pedagóga, psychológa, logopéda a iných.

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú v individuálnom rozsahu a kvalite tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka.

Individuálny vzdelávací program sa vypracúva pre niektoré alebo všetky vyučovacie predmety, tak ako to vyžadujú špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby žiaka so sluchovým postihnutím.

Individuálny vzdelávací program vypracováva triedny učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom, prípadne ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi podľa potreby a s centrom špeciálno-pedagogického poradenstva.

Ak je žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami potrebné prispôbiť obsah a formy vzdelávania v jednom alebo viacerých vyučovacích predmetoch, vypracuje vyučujúci daného predmetu v spolupráci so špeciálnym pedagógom ako súčasť individuálneho vzdelávacieho programu *Úpravu učebných osnov konkrétneho predmetu*. Jedná sa o úpravu obsahu vzdelávania žiaka, t. j. vychádza sa z učebných osnov predmetu. Vyučujúci učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom vypracuje postupnosť krokov pri preberaní učiva príslušného predmetu. Úprava učebných osnov predmetu, ktorá je súčasťou individuálneho vzdelávacieho programu, sa vypracováva len pre tie vyučovacie predmety, v ktorých žiak nemôže postupovať podľa učebných osnov daného ročníka.

Individuálny vzdelávací program sa v priebehu školského roka môže upravovať a dopĺňovať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka. Úpravy výchovno-vzdelávacieho programu sú výsledkom odborných konzultácií všetkých zainteresovaných odborníkov a oboznamuje sa s nimi aj zákonný zástupca žiaka.

Individuálny vzdelávací program podpisuje riaditeľ školy, triedny učiteľ, špeciálny pedagóg a zákonný zástupca žiaka.

Všeobecné odporúčania pre postup učiteľa vo výchovno-vzdelávacom procese

Vo výchovno-vzdelávacom procese pedagóg

- akceptuje žiaka so sluchovým postihnutím a rešpektuje špecifiká jeho osobnosti,
- rešpektuje správanie žiaka spôsobené jeho postihnutím,
- podporuje jedinečnosť jeho sebarealizácie,
- žiakovi dôveruje, povzbudzuje ho, podnecuje ho rovnakým spôsobom ako ostatných spolužiakov,
- vytvára príležitosti na pozitívne hodnotenie žiaka,
- podporuje sebauvedomenie a sebadôveru žiaka,
- vedie žiaka k samostatnosti,
- vedie žiaka k primeranému sebahodnoteniu,
- rozvíja komunikačné schopnosti a zručnosti žiaka,
- kladie na žiaka primerané požiadavky, nezľavuje v nárokoch a neoslobodzuje ho od činností, ktoré môže s pomocou učiteľa alebo spolužiakov zvládnuť,
- učí žiaka pracovať s literatúrou, časopismi, učí ho hľadať informácie v knihách, encyklopédiách, slovníkoch,
- všetkými prostriedkami pomáha pri profesionálnej orientácii žiaka a tým prispieva k jeho sociálnemu začleneniu,
- triedny učiteľ a vychovávateľ sa pravidelne kontaktuje s rodičmi a konzultuje potreby žiaka v škole i mimo nej,

- zachováva diskretnosť o problémoch žiaka, nereferuje o nich pred inými žiakmi, rodičmi.

Vo výchovno-vzdelávacom procese pedagóg zohľadňuje špecifiká u žiaka so sluchovým postihnutím, ktoré môžu byť prítomné:

- poruchy reči v lexikálno-sémantickej, morfológicko-syntaktickej, foneticko-fonologickej rovine,
- pridružené poruchy reči: dysláliu, dysprozódii (poruchy rytmu reči), dysfóniu (poruchy hlasu), narušené dýchanie, fufnavosť, poruchy plynulosti reči, iné,
- poruchy pozornosti,
- poruchy krátkodobej a dlhodobej pamäti,
- ťažkosti pri identifikácii, zapamätávaní a reprodukcii objektov,
- ťažkosti pri myšlienkových operáciách (chápanie abstraktných pojmov),
- prítomný pocit menejcennosti,
- oneskorenie emocionálneho vývinu,
- nedostatky vo vývine psychomotorických zručností,
- zníženú mieru koncentrácie a vytrvalosti pozornosti,
- nerovnomerné výkony,
- zvýšenú unaviteľnosť a i..

V triede učiteľ zabezpečuje podmienky žiakovi:

- žiak so sluchovým postihnutím má sedieť na takom mieste v triede, aby podmienky na komunikáciu boli čo najlepšie,
- učiteľ dbá o to, aby žiak so sluchovým postihnutím stále používal načúvací prístroj/načúvacie prístroje (u žiaka nižších ročníkov učiteľ priebežne kontroluje nastavenie hlasitosti načúvacích prístrojov, prípadne aj funkčnosť batérií v prístrojoch),
- každý výklad učiva vyučujúci učiteľ uskutočňuje tak, aby žiak so sluchovým postihnutím mohol vizuálne sledovať výklad učiteľa, aby mu žiak videl na tvár, ak posunkuje, na tvár a ruky,
- k práci so žiakom podľa potreby prizve asistenta učiteľa, v základnej škole môže aj špeciálneho pedagóga.

Pre pochopenie a porozumenie preberaného učiva pedagóg:

- pracuje s námetom a textom, ktorý je primeraný veku a mysleniu žiaka,
- pri vyučovaní využíva skúsenosti žiaka,
- aktivuje a motivuje žiaka pomocou individuálne náročných úloh,
- vypíše neznáme nové slová v učebnom texte na tabuľu alebo premietne pomocou vhodných učebných pomôcok,

- často používa názorný materiál (obrazy, grafy, predmety),
- otázkami si overuje porozumenie učivu, úlohe,
- ak žiak nerozumel, zopakuje výklad učiva, požadované riešenie úlohy (v prípade potreby individuálne),
- pri skúšaní a hodnotení žiaka si overí, či žiak porozumel zadanej úlohe.

Zásady hodnotenia

Pri hodnotení učebných výsledkov učiteľ rešpektuje psychický a fyzický zdravotný stav žiaka, druh a stupeň postihnutia, ak má vplyv na úroveň a výsledky práce žiaka v príslušnom predmete.

Učiteľ posudzuje učebné výsledky žiaka objektívne a primerane náročne, pričom prihliada aj na jeho vynaložené úsilie, individuálne schopnosti, záujmy a na predpoklady jeho ďalšieho vzdelávania po ukončení základnej školy.

U žiaka so sluchovým postihnutím, ktorý má výrazné rozdiely vo výkonoch v ústnej a písomnej skúške, sa pri skúšaní uprednostňuje forma, ktorá je pre neho výhodnejšia a ktorá predstavuje východisko pre hodnotenie jeho učebných výsledkov. Priebežne sa používajú všetky formy skúšania a hodnotenia, rešpektujúc druh a stupeň postihnutia.

2.6.3 Dĺžka výchovy a vzdelávania

Dĺžka vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím je daná dĺžkou povinnej školskej dochádzky a stupňom poskytovaného vzdelania.. Povinná školská dochádzka sa začína prípravným ročníkom alebo prvým ročníkom a končí 9. ročníkom. V základnej škole pre žiakov so sluchovým postihnutím podľa § 97 odst.2 zákona č.245/2008 Z.z. možno predĺžiť dĺžku vzdelávania až o dva roky.

Ak má žiak so sluchovým postihnutím osvojené primerané sociálne a komunikačné zručnosti, môže začať školskú dochádzku 1. ročníkom.

2.6.4 Formy výchovy a vzdelávania

Formy výchovy a vzdelávania upravuje § 54 zákona č. 245/2008 Z.z. Pri výbere formy vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím je potrebné postupovať individuálne, podľa výsledkov psychologickkej a špeciálnopedagogickej diagnostiky.

2.6.5 Podmienky prijímania

Podmienky prijímania upravuje § 59 až § 61 zákona č. 245/2008 Z.z. a § 7 vyhlášky č. 332/2008 Z.z. o špeciálnych školách.

2.7 Vzdelávacie štandardy

Pokiaľ nie je v prílohe uvedené inak platia vzdelávacie štandardy uvedené v príslušných štátnych vzdelávacích programoch.

2.8 Vyučovací jazyk

V zmysle §12, odst.2 zákona č. 245/2008 Z.z. vyučovacím jazykom v základnej škole pre žiakov so sluchovým postihnutím a výchovným jazykom v školských zariadeniach pre žiakov so sluchovým postihnutím je štátny jazyk, ak tento zákon neustanovuje inak.

V zmysle §12, odst.4 zákona č. 245/2008 Z.z. sa nepočujúcim žiakom zaručuje aj právo na výchovu a vzdelávanie v posunkovej reči nepočujúcich.

2.9 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie

Organizačné podmienky vzdelávania upravuje zákon č. 245/2008 Z.z o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a vyhláška č. 332/2008 Z.z. o špeciálnych školách.

Pri organizácii podmienok na výchovu a vzdelávanie žiakov so sluchovým postihnutím je potrebné postupovať individuálne, podľa výsledkov diagnostických vyšetrení žiakov. Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať žiakom so sluchovým postihnutím špecifické podmienky pre ich úspešné vzdelávanie a uspokojovanie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, najmä

- Žiaci so sluchovým postihnutím, ktorí nemôžu splniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí a štandardov sa vzdelávajú podľa individuálnych vzdelávacích programov.
- Individuálny vzdelávací program môže mať vypracovaný aj žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý je žiakom špeciálnej školy alebo špeciálnej triedy v prípade, že nemôže vzhľadom na svoje zdravotné znevýhodnenie plniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí a štandardov.
- U žiakov so sluchovým postihnutím je možné voliteľné hodiny využiť aj na intenzívne vzdelávanie v určitej vzdelávacej oblasti v rámci individuálneho vzdelávacieho programu žiaka.
- V prípade individuálnej integrácie v bežnej triede základnej školy môže špeciálny pedagóg, školský špeciálny pedagóg na vyučovacích hodinách podľa potreby pracovať so žiakom / žiakmi so sluchovým postihnutím individuálne alebo v skupinkách podľa individuálneho vzdelávacieho programu žiaka/žiacov. Obsah, formy a postup vyučovania konzultuje s príslušným učiteľom.
- U žiakov so sluchovým postihnutím môže špeciálny pedagóg, školský špeciálny pedagóg, logopéd, školský psychológ v rámci vyučovania pracovať individuálne s vybranými žiakmi s cieľom systematickej, intenzívnej korekcie, terapie alebo reedukácie postihnutia, resp. poruchy.
- U žiakov so sluchovým postihnutím si stanovuje učiteľ dĺžku a štruktúru vyučovacej hodiny flexibilne, zohľadňujúc momentálny psychický stav, správanie a potreby žiakov, ktoré sú dôsledkom ich sluchového postihnutia.

2.10 Spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní

Platia všetky ustanovenia uvedené v príslušných štátnych vzdelávacích programoch.

2.11 Povinné personálne zabezpečenie

Platia všetky ustanovenia uvedené v príslušných štátnych vzdelávacích programoch. Dosiachnutie špeciálnopedagogických cieľov výchovy a vzdelávania, používanie špecifických metód a foriem výchovnovzdelávacej práce v základnej škole pre žiakov so sluchovým postihnutím sa uskutočňuje v spolupráci s jednotlivými pracovníkmi školy a to sú spravidla:

- učiteľ - špeciálny pedagóg / surdopéd,
- vychovávateľ – špeciálny pedagóg / surdopéd,
- pomocný vychovávateľ,

- logopéd / surdologopéd,
- psychológ,
- sociálny pracovník,
- detská sestra s audiologickým kurzom,
- technik.

Podľa potreby je súčasťou tímu aj asistent učiteľa, pedagóg, ktorý ovláda posunkový jazyk, tlmočník posunkovej reči a ďalší odborní zamestnanci.

Asistent učiteľa sa podieľa na utváraní podmienok nevyhnutných na prekonávanie najmä jazykových, zdravotných a sociálnych bariér dieťaťa so sluchovým postihnutím pri zabezpečovaní vzdelávacieho procesu (Smernica č. 16/2008-R z 18. 12.2008, ktorou sa určuje postup poskytnutia finančných prostriedkov zriaďovateľom škôl na mzdy a odvody do poisťovních fondov asistentov učiteľa pre žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo pre žiakov s nadaním s účinnosťou od 1.1.2009).

Pedagóg, ktorý ovláda posunkový jazyk používa posunkový jazyk v procese vzdelávania nepočujúcich detí samostatne alebo simultánne s hovoreným jazykom. Od pedagóga ovládajúceho posunkový jazyk sa vyžaduje dobrá znalosť posunkového a hovoreného jazyka.

Tlmočník posunkovej reči je osoba, ktorá podľa potreby tlmočí nepočujúcemu dieťaťu z hovoreného jazyka do posunkového a naopak. Služby tlmočníka posunkovej reči využívajú nepočujúce alebo nedoslýchavé osoby, ktoré sa dorozumievajú prostredníctvom posunkového jazyka. Od tlmočníka posunkovej reči sa vyžaduje dobrá znalosť posunkového a hovoreného jazyka.

V základných školách bežného typu výchovno-vzdelávaciu činnosť vykonávajú spravidla špeciálny pedagóg, asistent učiteľa, podľa potreby aj ďalší odborní zamestnanci a tlmočník posunkovej reči.

2.12 Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie

Materiálno-technické a priestorové zabezpečenie primárneho vzdelávania a nižšieho sekundárneho vzdelávania je v súlade s požiadavkami formulovanými v príslušných štátnych vzdelávacích programoch a podľa potreby je doplnené o materiálno-technické a priestorové zabezpečenie, ktoré podporujú rozvíjanie komunikačných, reedukačných a kompenzačných kompetencií.

2.13 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Platia všetky ustanovenia uvedené v príslušných štátnych vzdelávacích programoch.

2.14 Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov

Platia všetky ustanovenia uvedené v príslušných štátnych vzdelávacích programoch. Školské vzdelávacie programy obsahujú špecifické predmety a odporúčame ich doplniť aj o ponuku iných činností zameraných na predchádzanie, zmiernenie alebo odstraňovanie nepriaznivých dôsledkov sluchového postihnutia.

3. Vzdelávací program pre žiakov so sluchovým postihnutím

ISCED 3 vyššie sekundárne vzdelanie

3.1 Ciele výchovy a vzdelávania

Žiaci so sluchovým postihnutím **plnia rovnaké ciele vzdelávania ako ostatní žiaci stredných odborných škôl a gymnázií** na sekundárnom a na vyššom sekundárnom stupni vzdelávania. Všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôsobujú individuálnym osobitostiam žiakov so sluchovým postihnutím v takom rozsahu aby konečné výsledky žiaka so sluchovým postihnutím zodpovedali profilu absolventa sekundárneho a vyššieho sekundárneho vzdelávania s prihliadnutím na sluchové postihnutie.

3.2 Stupeň vzdelania

ISCED 3 zodpovedá sekundárnemu – stredoškolskému vzdelávaniu

Subkategória **ISCED 3A - úplné stredné všeobecné vzdelanie** - vzdelávacie programy gymnázia pripravujú absolventov na pokračovanie v štúdiu na vyšších stupňoch vzdelávania na ISCED 4 alebo 5, môžu pripravovať aj na pracovný a mimopracovný život.

Subkategória **ISCED 3A - úplné stredné odborné vzdelanie** - charakterizuje vzdelávacie programy určené k príprave žiakov na povolanie, získanie odbornej kvalifikácie a priamy vstup na trh práce, alebo dávajú žiakom možnosti pre vstup do ďalších programov na vyšších stupňoch vzdelávania na ISCED 4 alebo 5.

Subkategória **ISCED 3C - stredné odborné vzdelanie** - charakterizuje vzdelávacie programy určené k príprave žiakov na povolanie, získanie odbornej kvalifikácie a priamy vstup na trh práce. Zároveň však poskytuje možnosti pre vstup aj do ďalších programov na vyšších úrovniach vzdelávania.

Pre stupeň vzdelania úplné stredné všeobecné vzdelanie ISCED 3A platia všetky ustanovenia uvedené v Štátnom vzdelávacom programe pre gymnáziá.

Pre stupeň vzdelania úplné stredné odborné vzdelanie ISCED 3A platia všetky ustanovenia uvedené v Štátnych vzdelávacích programoch pre skupiny študijných odborov pre daný stupeň vzdelania.

Pre stupeň vzdelania stredné odborné vzdelanie ISCED 3C platia všetky ustanovenia uvedené v Štátnych vzdelávacích programoch pre skupiny učebných odborov pre daný stupeň vzdelania.

3.3 Profil absolventa

Absolvent sekundárneho a vyššieho sekundárneho vzdelania so sluchovým postihnutím má osvojené kľúčové kompetencie, ktoré zodpovedajú profilu absolventa podľa jednotlivých subkategórií ISCED 3A a 3C s prihliadnutím na jeho sluchové postihnutie.

3.4 Vzdelávacie oblasti

Obsah vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím je rovnaký ako obsah vzdelávania žiakov gymnázií a stredných odborných škôl. Vo vzdelávacej oblasti jazyk a komunikácia je

zaradený predmet komunikačné zručnosti, ako špecifický predmet určený pre žiakov so sluchovým postihnutím.

Povinné predmety vo vzdelávacích obsahových oblastiach pre 3. stupeň – vyššie sekundárne vzdelanie

ISCED 3A - úplné stredné všeobecné vzdelanie pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom slovenským

VZDELÁVACIA OBLASŤ	PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA
	PRVÝ CUDZÍ JAZYK
	DRUHÝ CUDZÍ JAZYK
	KOMUNIKAČNÉ ZRUČNOSTI
MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI	MATEMATIKA
	INFORMATICKA
ČLOVEK A PRÍRODA	FYZIKA
	CHÉMIA
	BIOLÓGIA
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ	DEJEPIS
	GEOGRAFIA
	OBČIANSKA NÁUKA
ČLOVEK A HODNOTY	ETICKÁ VÝCHOVA/ NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA
	PSYCHOSOCIÁLNY VÝCVIK
UMENIE A KULTÚRA	UMENIE A KULTÚRA
ZDRAVIE A POHYB	TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA

ISCED 3A - úplné stredné odborné vzdelanie pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom slovenským

VZDELÁVACIA OBLASŤ	PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA
	PRVÝ CUDZÍ JAZYK
	DRUHÝ CUDZÍ JAZYK
	KOMUNIKAČNÉ ZRUČNOSTI
ČLOVEK, HODNOTY A SPOLOČNOSŤ	ETICKÁ VÝCHOVA/ NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA
	DEJEPIS
	OBČIANSKA NÁUKA
ČLOVEK A PRÍRODA	EKOLÓGIA
	FYZIKA
	CHÉMIA
	BIOLÓGIA
MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI	MATEMATIKA
	INFORMATICKA
ZDRAVIE A POHYB	TELESNÁ VÝCHOVA
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	TEORETICKÉ VZDELÁVANIE
	PRAKTICKÁ PRÍPRAVA

ISCED 3C - stredné odborné vzdelanie pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom slovenským

VZDELÁVACIA OBLASŤ	PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA PRVÝ CUDZÍ JAZYK DRUHÝ CUDZÍ JAZYK KOMUNIKAČNÉ ZRUČNOSTI
ČLOVEK, HODNOTY A SPOLOČNOSŤ	ETICKÁ VÝCHOVA/ NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA OBČIANSKA NÁUKA
ČLOVEK A PRÍRODA	EKOLÓGIA FYZIKA CHÉMIA BIOLÓGIA
MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI	MATEMATIKA INFORMATIKA
ZDRAVIE A POHYB	TELESNÁ VÝCHOVA
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	EKONOMICKÉ VZDELÁVANIE TECHNICKÉ A TECHNOLOGICKÉ VZDELÁVANIE PRAKTICKÁ PRÍPRAVA

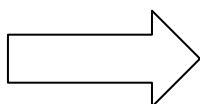
Vo vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia špecifický predmet komunikačné zručnosti je zameraný na rečový a jazykový rozvoj žiakov so sluchovým postihnutím. Cieľom vyučovania predmetu komunikačné zručnosti je optimalizovať prijímanie, spracovanie a vydávanie informácií u žiaka so sluchovým postihnutím podľa jeho predpokladov a schopností. Úlohy sú koncipované tak, aby si žiaci systematicky osvojili rozličné formy komunikačných zručností v jednotlivých jazykových rovinách v lexikálno-sémantickej, morfológicko-syntaktickej, foneticko-fonologickej a pragmatickej rovine.

Obsah vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia sa realizuje vo vzdelávacích predmetoch slovenský jazyk a literatúra, vyučovacie jazyky, cudzie jazyky pre vyšší sekundárny stupeň vzdelávania a predmete komunikačné zručnosti

- Slovenský jazyk a literatúra (na stredných školách a stredných školách pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom slovenským)
- Slovenský jazyk a slovenská literatúra (na stredných školách a stredných školách pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom národností)
- Vyučovacie jazyky a literatúra – maďarský jazyk, ukrajinský jazyk, rusínsky jazyk, nemecký jazyk, rómsky jazyk (na stredných školách a stredných školách pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom národností, na stredných školách s vyučovaním jazyka národností)
- 1. cudzí jazyk – anglický j., nemecký j., ruský j., francúzsky j., španielsky j., taliansky j.
- 2. cudzí jazyk – anglický j., nemecký j., ruský j., francúzsky j., španielsky j., taliansky j.
- komunikačné zručnosti (pre žiakov so sluchovým postihnutím)

Členenie vzdelávacej oblasti podľa kľúčových jazykových kompetencií, t. j. podľa procesov, ktoré sa nimi rozvíjajú:

- Komunikácia (hovorenie)
- Čítanie
- Písanie

s porozumením

Pre žiakov so sluchovým postihnutím požiadavky, ktoré vyžadujú auditívnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú podľa stupňa sluchového postihnutia.

Členenie podľa jazykových rovín a štylistického využitia jazyka

- Lexikologická rovina jazyka
- Morfematická a morfológická rovina jazyka
- Syntaktická rovina jazyka
- Štylistika
- Slovenský jazyk a literatúra

Pre žiakov so sluchovým postihnutím požiadavky súvisiace s výslovnosťou sa upravujú (nepresnosti vo výslovnosti nie sú prekážkou v komunikácii v cudzom jazyku).

Pri vzdelávaní žiakov so sluchovým postihnutím na stredných školách pre ISCED 3A treba prihliadať na cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov v jednotlivých predmetoch, najmä na úpravy pre žiakov so sluchovým postihnutím.

3.5 Rámcové učebné plány

ISCED 3A – úplné stredné všeobecné vzdelanie

rámcový učebný plán pre 4-ročné gymnázium v 5-ročnej príprave pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom slovenským

Štátny vzdelávací program								
Vzdelávacia oblasť	Predmet / ročník	1.	2.	3.	4.	5.	spolu	
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	3	3	3	3	3	15	
	prvý cudzí jazyk	4	4	4	4	4	20	
	druhý cudzí jazyk	2	2	2	2	2	10	
	komunikačné zručnosti	1	1	1	1	1	5	
							50	
Človek a príroda	fyzika	2	2	1	1	-	6	
	chémia	2	2	2	2	-	8	
	biológia	2	3	3	1	-	9	
							23	
Človek a spoločnosť	dejepis	2	2	2	2	-	8	
	geografia	1	2	2	1	-	6	
	občianska náuka	-	-	2	2	1	5	
							19	
Človek a hodnoty	etická / náboženská výchova	1	1	-	-	-	2	
	psychosociálny tréning	-	-	-	-	1	1	
							3	

Matematika a práca s informáciami	matematika	3	3	3	3	1	13
	informatika	2	1	1	-	-	4
							17
Umenie a kultúra	umenie a kultúra	1	1	1	1	1	5
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	2	10
Spolu: povinná časť		28	29	29	25	16	127
Školský vzdelávací program							
Voliteľné hodiny		4	4	4	7	15	34
Spolu: povinná časť + voliteľné hodiny		32	33	33	32	31	161

POZNÁMKY K UČEBNÝM PLÁNOM

1. Športové triedy majú zvýšený počet hodín v každom ročníku o 3 vyučovacie hodiny na predmet športová príprava.
2. Vyučovacia hodina v tomto popise učebného plánu trvá 45 minút, ale škola si môže zaviesť iné organizačné formy vyučovania, napríklad blokové vyučovanie.
3. Trieda sa môže deliť na skupiny v každom predmete podľa podmienok školy.
4. Cudzie jazyky - vyučujú sa dva z uvedených jazykov: anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky a taliansky. Podľa potreby a možností školy aj ďalšie cudzie jazyky.
5. Predmety etická výchova a náboženská výchova sa vyučujú v skupinách.
6. Predmet umenie a kultúra možno v rámci potreby odučiť v dvojhodinových alebo väčších blokoch.
7. Pri vyučovaní predmetu na počítačoch triedu delíme na skupiny tak, aby pri jednom počítači sedel jeden žiak.
8. Psychosociálny tréning sa odporúča realizovať formou kurzu.
9. Pre žiakov so sluchovým postihnutím je povinná výučba predmetu komunikačné zručnosti, ktorá sa realizuje s dotáciou minimálne 1 hodiny týždenne v každom ročníku.

ISCED 3A – úplné stredné odborné vzdelanie

rámcový učebný plán pre 4-ročné študijné odbory v 5-ročnej príprave pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom slovenským s praxou

Cieľové zložky vzdelávania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe ¹	Celkový počet hodín za štúdium
Všeobecné vzdelávanie	69	2208
Odborné vzdelávanie	55	1760
Disponibilné hodiny	41	1312
CELKOM	165	5280
Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe	Celkový počet hodín za štúdium
VŠEOBECNÉ VZDELÁVANIE	74	2368
Jazyk a komunikácia <i>slovenský jazyk a literatúra</i> <i>prvý cudzí jazyk</i> <i>druhý cudzí jazyk</i> <i>komunikačné zručnosti</i>	45	1440
Človek, hodnoty a spoločnosť <i>etická výchova/náboženská výchova</i> <i>dejepis</i> <i>občianska náuka</i>	6	192
Človek a príroda <i>ekológia</i> <i>fyzika</i> <i>chémia</i> <i>biológia</i>	3	96
Matematika a práca s informáciami <i>matematika</i> <i>informatika</i>	5	160
Zdravie a pohyb <i>telesná výchova</i>	10	320
Disponibilné hodiny	5	160
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	91	2912
Teoretické vzdelávanie	30	960
Praktická príprava	25	800
Disponibilné hodiny	36	1152
SPOLU	165	5280
Účelové kurzy/učivo		
Ochrana života a zdravia		
Telovýchovno-výcvikový kurz		
Súvislá odborná prax		
Ročníkový projekt		
Maturitná skúška		

¹ Minimálny počet týždenných hodín je 33 (rozpätie 33 – 35 hodín)

Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 4-ročné študijné odbory v 5-ročnej príprave pre žiakov so sluchovým postihnutím - s praxou

- a) Rámcový učebný plán vymedzuje proporcie medzi všeobecným a odborným vzdelávaním (teoretickým a praktickým) a ich záväzný minimálny rozsah. Tento plán je východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov školských vzdelávacích programov, v ktorých budú vzdelávacie oblasti rozpracované do učebných osnôv vyučovacích predmetov alebo modulov. Počty vyučovacích hodín pre jednotlivé vzdelávacie oblasti predstavujú nevyhnutné minimum. V školských vzdelávacích programoch sa môžu rozšíriť podľa potrieb odborov a zámerov školy z kapacity disponibilných hodín.
- b) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 33 hodín a maximálne 35 hodín, za celé štúdium minimálne 165 hodín, maximálne 175 hodín. Školský rok trvá 40 týždňov, výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1., 2., 3. a 4. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 5. ročníku v rozsahu 30 týždňov (do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov). Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na športovo-vzdelávacie kurzy, na tvorbu projektov, exkurzie, atď. a v poslednom ročníku na prípravu a absolvovanie maturitnej skúšky.
- c) Trieda sa môže deliť na skupiny podľa platnej legislatívy.
- d) Výučba slovenského jazyka a literatúry sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou minimálne 3 hodiny týždenne v každom ročníku.
- e) Vyučujú sa dva z jazykov: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky, podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Výučba prvého cudzieho jazyka sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou minimálne 3 hodiny týždenne v každom ročníku. Pre žiakov so sluchovým postihnutím vo vyučovaní cudzích jazykov sa požiadavky, ktoré vyžadujú auditívnu skúsenosť upravujú alebo vypúšťajú podľa stupňa sluchového postihnutia. Požiadavky súvisiace s výslovnosťou sa upravujú (nepresnosti vo výslovnosti nie sú prekážkou v komunikácii v cudzom jazyku). Výučba druhého cudzieho jazyka sa v študijných odboroch pre žiakov so sluchovým postihnutím realizuje s dotáciou minimálne 2 hodiny týždenne vo všetkých ročníkoch.
- f) Škola, ktorá nemá v prechodnom období 8 rokov, najneskôr do školského roku 2017 - 2019, podmienky na výučbu druhého cudzieho jazyka z dôvodu nedostatku kvalifikovaných pedagogických zamestnancov, môže presunúť vymedzenú časovú dotáciu pre 2. cudzí jazyk do disponibilných hodín do časti všeobecnej vzdelávania a môže ju využiť na posilnenie týždenných vyučovacích hodín pre tie predmety, ktoré považuje vo vzťahu k odboru štúdia za kľúčové. Ak sa škola rozhodne v prechodnom období zaviesť druhý cudzí jazyk, je povinná začať s jeho výučbou s účinnosťou od 1. ročníka podľa nového učebného plánu. Vyššie ročníky dokončia výchovno-vzdelávací proces podľa pôvodných učebných plánov. Po uplynutí prechodného obdobia musia všetky školy zabezpečiť žiakom výučbu 2 cudzích jazykov.
- g) Pre žiakov so sluchovým postihnutím je povinná výučba predmetu komunikačné zručnosti, ktorá sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou minimálne 1 hodiny týždenne v každom ročníku.
- h) Súčasťou vzdelávacej oblasti Človek, hodnoty a spoločnosť sú predmety etická/náboženská výchova, dejepis a občianska náuka. Predmety etická výchova/náboženská výchova sa vyučujú podľa záujmu žiakov v skupinách najviac 10 žiakov. Predmety nie sú klasifikované, na vysvedčení a v katalógovom liste žiaka sa uvedie „absolvoval/-a“. Predmety občianska náuka a dejepis sú klasifikované.

- i) Na cirkevných školách je povinnou súčasťou vzdelávacej oblasti Človek, hodnoty a spoločnosť predmet náboženská výchova - náboženstvo (podľa konfesie zriaďovateľa), dejepis a občianska náuka. Predmet náboženstvo je klasifikovaný. Je maturitným predmetom. Predmet etická výchova môže škola vyučovať v rámci voliteľných predmetov. Predmety občianska náuka a dejepis sú klasifikované.
- j) Súčasťou vzdelávacej oblasti Človek a príroda sú predmety ekológia, fyzika, chémia a biológia, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore.
- k) Súčasťou vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sú predmety matematika a informatika, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore.
- l) Súčasťou vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb je predmet telesná výchova. Predmet telesná výchova možno vyučovať aj v popoludňajších hodinách a spájať ju do viachodinových celkov.
- m) Vyučovanie odborných predmetov a praktická príprava sa uskutočňuje v skupinách s počtom žiakov podľa súčasne platnej legislatívy. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou cvičení (v laboratóriách, dielňach, odborných učebniach, cvičných firmách a pod.) a praxe.
- n) Disponibilné hodiny sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania. Disponibilné hodiny zohľadňujú záujmy žiakov, rodičov a potreby regiónu, ako aj personálne a priestorové podmienky školy. Disponibilné hodiny posilňujú profil žiakov, umožňujú dôkladnejšiu prípravu na maturitné skúšky a prijímacie konanie na ďalšie štúdium. Ďalej umožňujú efektívne využitie medzipredmetových vzťahov na vyššej úrovni. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne. Disponibilné hodiny na všeobecné vzdelávanie sa nemôžu využiť na odborné vzdelávanie a naopak.
- o) Povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov študijných odborov stredných odborných škôl v SR je učivo Ochrana života a zdravia. Obsah učiva sa realizuje účelovými cvičeniami a samostatným kurzom na ochranu života a zdravia. Účelové cvičenia sa uskutočňujú v 1. a 2. ročníku vo vyučovacom čase v rozsahu 6 hodín v každom polroku školského roka raz priamo po triedach, výnimočne po ročníkoch. Samostatný kurz je organizovaný v 3. ročníku v trvaní 3 dní po 7 hodín výcviku v teréne mimo priestorov školy. Je súčasťou plánu práce školy.
- p) Súčasťou praktickej prípravy žiakov v predmete prax je v 2. a 3. ročníku povinná súvislá výrobná prax podľa odborného zamerania vo firmách (v závislosti od podmienok školy) v rozsahu 5 pracovných dní.
- q) Účelové kurzy sa realizujú v rámci časovej rezervy v školskom roku alebo v rámci praxe, ak konkrétny kurz priamo súvisí s obsahom učiva predmetu prax.
- r) Maturitná skúška sa organizuje podľa súčasne platnej školskej legislatívy.

ISCED 3A – úplné stredné odborné vzdelanie

rámcový učebný plán pre 4-ročné študijné odbory v 5-ročnej príprave pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom slovenským s **odborným výcvikom**

Cieľové zložky vzdelávania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe ²	Celkový počet hodín za štúdium
Všeobecné vzdelávanie	69	2208
Odborné vzdelávanie	60	1920
Disponibilné hodiny	36	1152
CELKOM	165	5280
Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe	Celkový počet hodín za štúdium
VŠEOBECNÉ VZDELÁVANIE	74	2368
Jazyk a komunikácia <i>slovenský jazyk a literatúra</i> <i>prvý cudzí jazyk</i> <i>druhý cudzí jazyk</i> <i>komunikačné zručnosti</i>	45	1440
Človek, hodnoty a spoločnosť <i>etická výchova/náboženská výchova</i> <i>dejepis</i> <i>občianska náuka</i>	6	192
Človek a príroda <i>ekológia</i> <i>fyzika</i> <i>chémia</i> <i>biológia</i>	3	96
Matematika a práca s informáciami <i>matematika</i> <i>informatika</i>	5	160
Zdravie a pohyb <i>telesná výchova</i>	10	Účelové kurzy/učivo
Disponibilné hodiny	5	160
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	91	2912
Teoretické vzdelávanie	28	896
Praktická príprava	32	1024
Disponibilné hodiny	31	992
SPOLU	165	5280
Ochrana života a zdravia		
Telovýchovno-výcvikový kurz		
Maturitná skúška		

Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 4-ročné študijné odbory v 5-ročnej príprave pre žiakov so sluchovým postihnutím - s odborným výcvikom:

- a) Rámcový učebný plán vymedzuje proporcie medzi všeobecným a odborným vzdelávaním (teoretickým a praktickým) a ich záväzný minimálny rozsah. Tento plán je východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov školských vzdelávacích programov, v ktorých budú vzdelávacie oblasti rozpracované do učebných osnov

² Minimálny počet týždenných hodín je 33 (rozpätie 33 – 35 hodín)

vyučovacích predmetov alebo modulov. Počty vyučovacích hodín pre jednotlivé vzdelávacie oblasti predstavujú nevyhnutné minimum. V školských vzdelávacích programoch sa môžu rozšíriť podľa potrieb odborov a zámerov školy z kapacity disponibilných hodín.

- b) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 33 hodín a maximálne 35 hodín, za celé štúdium minimálne 165 hodín, maximálne 175 hodín. Školský rok trvá 40 týždňov, výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1., 2., 3. a 4. ročníku v rozsahu 33 týždňov v 5. ročníku v rozsahu 30 týždňov (do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov). Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na športovo-vzdelávacie kurzy, na tvorbu projektov, exkurzie, atď. a v poslednom ročníku na prípravu a absolvovanie maturitnej skúšky.
- c) Trieda sa môže deliť na skupiny podľa platnej legislatívy.
- d) Výučba slovenského jazyka a literatúry sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou minimálne 3 hodiny týždenne v každom ročníku.
- e) Vyučujú sa dva z jazykov: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky, podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Výučba prvého cudzieho jazyka sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou minimálne 3 hodiny týždenne v každom ročníku. Pre žiakov so sluchovým postihnutím vo vyučovaní cudzích jazykov sa požiadavky, ktoré vyžadujú auditívnu skúsenosť upravujú alebo vypúšťajú podľa stupňa sluchového postihnutia. Požiadavky súvisiace s výslovnosťou sa upravujú (nepresnosti vo výslovnosti nie sú prekážkou v komunikácii v cudzom jazyku). Výučba druhého cudzieho jazyka sa v študijných odboroch pre žiakov so sluchovým postihnutím realizuje s dotáciou minimálne 2 hodiny týždenne vo všetkých ročníkoch.
- f) Škola, ktorá nemá v prechodnom období 8 rokov, najneskôr do školského roku 2017-2019, podmienky na výučbu druhého cudzieho jazyka z dôvodu nedostatku kvalifikovaných pedagogických zamestnancov, môže presunúť vymedzenú časovú dotáciu pre 2. cudzí jazyk do disponibilných hodín do časti všeobecné vzdelávanie a môže ju využiť na posilnenie týždenných vyučovacích hodín pre tie predmety, ktoré považuje vo vzťahu k odboru štúdia za kľúčové. Ak sa škola rozhodne v prechodnom období zaviesť druhý cudzí jazyk, je povinná začať s jeho výučbou s účinnosťou od 1. ročníka podľa nového učebného plánu. Vyššie ročníky dokončia výchovno-vzdelávací proces podľa pôvodných učebných plánov. Po uplynutí prechodného obdobia musia všetky školy zabezpečiť žiakom výučbu 2. cudzích jazykov.
- g) Pre žiakov so sluchovým postihnutím je povinná výučba predmetu komunikačné zručnosti, ktorá sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou minimálne 1 hodiny týždenne v každom ročníku.
- h) Súčasťou vzdelávacej oblasti Človek, hodnoty a spoločnosť sú predmety etická/náboženská výchova, dejepis a občianska náuka. Predmety etická výchova /náboženská výchova sa vyučujú podľa záujmu žiakov v skupinách najviac 10 žiakov. Predmety nie sú klasifikované, na vysvedčení a v katalógovom liste žiaka sa uvedie „absolvoval/-a“. Predmety občianska náuka a dejepis sú klasifikované.
- i) Na cirkevných školách je povinnou súčasťou vzdelávacej oblasti Človek, hodnoty a spoločnosť predmet náboženská výchova - náboženstvo (podľa konfesie zriaďovateľa), dejepis a občianska náuka. Predmet náboženstvo je klasifikovaný. Je maturitným predmetom. Predmet etická výchova môže škola vyučovať v rámci voliteľných predmetov. Predmety občianska náuka a dejepis sú klasifikované.
- j) Súčasťou vzdelávacej oblasti Človek a príroda sú predmety ekológia, fyzika, chémia a biológia, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore.

- k) Súčasťou vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sú predmety matematika a informatika, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore.
- l) Súčasťou vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb je predmet telesná výchova. Predmet telesná výchova možno vyučovať aj v popoludňajších hodinách a spájať ho do viachodinových celkov.
- m) Praktická príprava sa realizuje podľa súčasne platnej legislatívy. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou cvičení (v laboratóriách, dielňach, odborných učebniach, cvičných firmách a pod.) a odborného výcviku. Na cvičeniach a odbornom výcviku sa môžu žiaci deliť do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa platných predpisov. Počet žiakov na jedného majstra odborného výcviku sa riadi platnou legislatívou.
- n) Disponibilné hodiny sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania. Disponibilné hodiny zohľadňujú záujmy žiakov, rodičov a potreby regiónu, ako aj personálne a priestorové podmienky školy. Disponibilné hodiny posilňujú profil žiakov, umožňujú dôkladnejšiu prípravu na maturitné skúšky a prijímacie konanie na ďalšie štúdium. Ďalej umožňujú efektívne využitie medzipredmetových vzťahov na vyššej úrovni. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne. Disponibilné hodiny na všeobecné vzdelávanie sa nemôžu využiť na odborné vzdelávanie a naopak.
- o) Povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov študijných odborov stredných odborných škôl v SR je učivo Ochrana života a zdravia. Obsah učiva sa realizuje účelovými cvičeniami a samostatným kurzom na ochranu života a zdravia. Účelové cvičenia sa uskutočňujú v 1. a 2. ročníku vo vyučovacom čase v rozsahu 6 hodín v každom polroku školského roka raz priamo po triedach, výnimočne po ročníkoch. Samostatný kurz je organizovaný v 3. ročníku v trvaní 3 dní po 7 hodín výcviku v teréne mimo priestorov školy. Je súčasťou plánu práce školy.
- p) Účelové kurzy sa realizujú v rámci časovej rezervy v školskom roku alebo v rámci praxe, ak konkrétny kurz súvisí s obsahom učiva predmetu prax.
- q) Maturitná skúška sa organizuje podľa súčasne platnej školskej legislatívy.

ISCED 3A – úplné stredné odborné vzdelanie

rámcový učebný plán pre 2-ročné nadstavbové študijné odbory pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom slovenským

Cieľové zložky vzdelávania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe ³	Celkový počet hodín za štúdium
Všeobecné vzdelávanie	29	928
Odborné vzdelávanie	20	640
Disponibilné hodiny	17	544
CELKOM	66	2112
Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe	Celkový počet hodín za štúdium
VŠEOBECNÉ VZDELÁVANIE	31	992
Jazyk a komunikácia <i>slovenský jazyk a literatúra</i> <i>prvý cudzí jazyk</i> <i>druhý cudzí jazyk</i> <i>komunikačné zručnosti</i>	18	576
Človek, hodnoty a spoločnosť <i>občianska náuka</i>	2	64
Človek a príroda <i>ekológia</i> <i>fyzika</i> <i>chémia</i> <i>biológia</i>	1	32
Matematika a práca s informáciami <i>matematika</i> <i>informatika</i>	6	192
Zdravie a pohyb <i>telesná výchova</i>	2	64
Disponibilné hodiny	2	64
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	35	1120
Teoretické vzdelávanie	12	384
Praktická príprava	8	256
Disponibilné hodiny	15	480
SPOLU	66	2112
Maturitná skúška		

Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2-ročné nadstavbové študijné odbory pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom slovenským

- a) Rámcový učebný plán vymedzuje proporcie medzi všeobecným a odborným vzdelávaním (teoretickým a praktickým) a ich záväzný minimálny rozsah. Tento plán je východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov školských vzdelávacích programov, v ktorých budú vzdelávacie oblasti rozpracované do učebných osnov vyučovacích predmetov alebo modulov. Počty vyučovacích hodín pre jednotlivé vzdelávacie oblasti predstavujú nevyhnutné minimum. V školských vzdelávacích programoch sa môžu rozšíriť podľa potrieb odborov a zámerov školy z kapacity disponibilných hodín.

³ Minimálny počet týždenných hodín je 33 (rozpätie 33 – 35 hodín)

- b) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 33 hodín a maximálne 35 hodín, za celé štúdium minimálne 66 hodín, maximálne 70 hodín. Školský rok trvá 40 týždňov, výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 2. ročníku v rozsahu 30 týždňov (do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov). Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na športovo-vzdelávacie kurzy, na tvorbu projektov, exkurzie, atď. a v poslednom ročníku na prípravu a absolvovanie maturitnej skúšky.
- c) Trieda sa môže deliť na skupiny podľa súčasne platnej legislatívy.
- d) Výučba slovenského jazyka a literatúry sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou minimálne 3 hodiny týždenne v každom ročníku.
- e) Vyučujú sa dva z jazykov: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky, podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Výučba prvého cudzieho jazyka sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou minimálne 3 hodiny týždenne v každom ročníku. Pre žiakov so sluchovým postihnutím vo vyučovaní cudzích jazykov sa požiadavky, ktoré vyžadujú auditívnu skúsenosť upravujú alebo vypúšťajú podľa stupňa sluchového postihnutia. Požiadavky súvisiace s výslovnosťou sa upravujú (nepresnosti vo výslovnosti nie sú prekážkou v komunikácii v cudzom jazyku). Výučba druhého cudzieho jazyka sa v študijných odboroch pre žiakov so sluchovým postihnutím realizuje s dotáciou minimálne 2 hodiny týždenne v každom ročníku.
- f) Škola, ktorá nemá v prechodnom období 8. rokov, najneskôr do školského roku 2017-2019, podmienky na výučbu druhého cudzieho jazyka z dôvodu nedostatku kvalifikovaných pedagogických zamestnancov, môže presunúť vymedzenú časovú dotáciu pre 2. cudzí jazyk do disponibilných hodín do časti všeobecné vzdelávanie a môže ju využiť na posilnenie týždenných vyučovacích hodín pre tie predmety, ktoré považuje vo vzťahu k odboru štúdia za kľúčové. Ak sa škola rozhodne v prechodnom období zaviesť druhý cudzí jazyk, je povinná začať s jeho výučbou s účinnosťou od 1. ročníka podľa nového učebného plánu. Vyššie ročníky dokončia výchovno-vzdelávací proces podľa pôvodných učebných plánov. Po uplynutí prechodného obdobia musia všetky školy zabezpečiť žiakom výučbu 2. cudzích jazykov.
- g) Pre žiakov so sluchovým postihnutím je povinná výučba predmetu komunikačné zručnosti, ktorá sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou minimálne 1 hodiny týždenne v každom ročníku.
- h) Súčasťou vzdelávacej oblasti Človek, hodnoty a spoločnosť je predmet občianska náuka.
- i) Na cirkevných školách je povinnou súčasťou vzdelávacej oblasti Človek, hodnoty a spoločnosť predmet náboženská výchova - náboženstvo (podľa konfesie zriaďovateľa) a dejepis. Predmet náboženstvo je maturitným predmetom. Predmety náboženstvo a dejepis sú klasifikované.
- j) Súčasťou vzdelávacej oblasti Človek a príroda sú predmety ekológia, fyzika, chémia a biológia, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia.
- k) Súčasťou vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sú predmety matematika a informatika, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia.
- l) Súčasťou vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb je predmet telesná výchova. Predmet telesná výchova možno v dennej forme štúdia vyučovať aj v popoludňajších hodinách a spájať ho do viachodinových celkov. V iných formách štúdia sa predmet telesná výchova nevyučuje. Škola môže presunúť vymedzenú časovú dotáciu pre telesnú výchovu do disponibilných hodín do časti všeobecné vzdelávanie a využiť ju na posilnenie týždenných vyučovacích hodín pre tie predmety, ktoré považuje vo vzťahu k odboru štúdia za kľúčové.

- m) Praktická príprava sa v dennej forme štúdia realizuje podľa súčasne platnej legislatívy. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou cvičení (v laboratóriách, dielnach, odborných učebniach, cvičných firmách a pod.) a praxe. Na cvičeniach a praxi sa môžu žiaci deliť do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa platných predpisov. Počet žiakov na jedného učiteľa sa riadi platnou legislatívou. V iných formách štúdia vyučovacím predmetom prax nie je súčasťou vyučovania. Škola môže presunúť vymedzenú časovú dotáciu pre predmet prax do disponibilných hodín do časti odborne vzdelávanie a využiť ju na posilnenie týždenných vyučovacích hodín pre tie predmety, ktoré považuje vo vzťahu k odboru štúdia za kľúčové.
- n) Disponibilné hodiny sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania. Disponibilné hodiny zohľadňujú záujmy žiakov, rodičov a potreby regiónu, ako aj personálne a priestorové podmienky školy. Disponibilné hodiny posilňujú profil žiakov, umožňujú dôkladnejšiu prípravu na maturitné skúšky a prijímacie konanie na ďalšie štúdium. Ďalej umožňujú efektívne využitie medzipredmetových vzťahov na vyššej úrovni. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne. Disponibilné hodiny na všeobecné vzdelávanie sa nemôžu využiť na odborné vzdelávanie a naopak.
- o) Maturitná skúška sa organizuje podľa súčasne platnej školskej legislatívy.

ISCED 3C –stredné odborné vzdelanie

rámcový učebný plán pre 3-ročné učebné odbory v 4-ročnej príprave pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom slovenským

Cieľové zložky vzdelávania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe ⁴	Celkový počet hodín za štúdium
Všeobecné vzdelávanie	37	1184
Odborné vzdelávanie	75	2400
Disponibilné hodiny	20	640
CELKOM	132	4224
Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe	Celkový počet hodín za štúdium
VŠEOBECNÉ VZDELÁVANIE	37	1184
Jazyk a komunikácia <i>slovenský jazyk a literatúra</i> <i>prvý cudzí jazyk</i> <i>druhý cudzí jazyk</i> <i>komunikačné zručnosti</i>	25	800
Človek, hodnoty a spoločnosť <i>etická výchova/náboženská výchova</i> <i>občianska náuka</i>	2	64

⁴ Minimálny počet týždenných hodín je 33 (rozpätie 33 – 35 hodín)

Človek a príroda <i>ekológia</i> <i>fyzika</i> <i>chémia</i> <i>biológia</i>	1	32
Matematika a práca s informáciami <i>matematika</i> <i>informatika</i>	5	160
Zdravie a pohyb <i>telesná výchova</i>	4	128
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	75	2400
Ekonomické vzdelávanie	3	96
Technické a technologické vzdelanie	10	320
Praktická príprava	62	1984
Disponibilné hodiny	20	640
SPOLU	132	4224
Účelové kurzy/učivo		
Ochrana života a zdravia		
Telovýchovno-výcvikový kurz		
Záverečná skúška		

Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 3-ročné učebné odbory v 4-ročnej príprave pre žiakov so sluchovým postihnutím s vyučovacím jazykom slovenským:

- Rámcový učebný plán vymedzuje proporcie medzi všeobecným a odborným vzdelávaním (teoretickým a praktickým) a ich záväzný minimálny rozsah. Tento plán je východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov školských vzdelávacích programov, v ktorých budú vzdelávacie oblasti rozpracované do učebných osnov vyučovacích predmetov alebo modulov. Počty vyučovacích hodín pre jednotlivé vzdelávacie oblasti predstavujú nevyhnutné minimum. V školských vzdelávacích programoch sa môžu rozšíriť podľa potrieb odborov a zámerov školy z kapacity disponibilných hodín.
- Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 33 hodín a maximálne 35 hodín, za celé štúdium minimálne 132 hodín, maximálne 140 hodín. Školský rok trvá 40 týždňov, výučba v učebných odboroch sa realizuje v 1., 2. a 3. ročníku v rozsahu 33 týždňov, vo 4. ročníku v rozsahu 30 týždňov (do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov). Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na športovo-vzdelávacie kurzy, na tvorbu projektov, exkurzie, atď. a v poslednom ročníku na absolvovanie záverečnej skúšky.
- Trieda sa môže deliť na skupiny podľa súčasne platnej legislatívy.
- Výučba slovenského jazyka a literatúry sa v učebných odboroch realizuje s dotáciou minimálne v rozsahu 1,5 vyučovacích hodín v 1. ročníku, minimálne v rozsahu 1 vyučovacej hodiny v 2., 3. a 4. ročníku.
- Vyučuje sa jeden z jazykov: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky, podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Výučba prvého cudzieho jazyka sa v učebných odboroch realizuje v rozsahu minimálne 3 vyučovacích hodín týždenne v každom ročníku. Pre žiakov so sluchovým postihnutím vo vyučovaní cudzích jazykov sa požiadavky, ktoré vyžadujú auditívnu skúsenosť upravujú alebo vypúšťajú podľa stupňa sluchového postihnutia. Požiadavky súvisiace s výslovnosťou sa upravujú (nepresnosti vo výslovnosti nie sú prekážkou v komunikácii v cudzom jazyku). **Druhý cudzí jazyk sa vyučuje ako povinne voliteľný predmet pre žiakov, ktorí budú pokračovať v nadstavbovom štúdiu minimálne v rozsahu 2 vyučovacích hodín týždenne v ročníku.**

- f) Škola, ktorá nemá v prechodnom období 8. rokov, najneskôr do školského roku 2017 - 2019, podmienky na výučbu druhého cudzieho jazyka z dôvodu nedostatku kvalifikovaných pedagogických zamestnancov, môže presunúť vymedzenú časovú dotáciu pre 2. cudzí jazyk do disponibilných hodín do časti všeobecne vzdelávanie a môže ju využiť na posilnenie týždenných vyučovacích hodín pre tie predmety, ktoré považuje vo vzťahu k odboru štúdia za kľúčové. Ak sa škola rozhodne v prechodnom období zaviesť druhý cudzí jazyk, je povinná začať s jeho výučbou s účinnosťou od 1. ročníka podľa nového učebného plánu. Vyššie ročníky dokončia výchovno-vzdelávací proces podľa pôvodných učebných plánov. Po uplynutí prechodného obdobia musia všetky školy zabezpečiť žiakom výučbu 2. cudzích jazykov.
- g) Pre žiakov so sluchovým postihnutím je povinná výučba predmetu komunikačné zručnosti, ktorá sa v učebných odboroch realizuje s dotáciou minimálne 1 hodiny týždenne v každom ročníku.
- h) Súčasťou vzdelávacej oblasti Človek, hodnoty a spoločnosť sú predmety etická/náboženská výchova a občianska náuka. Predmety etická výchova/náboženská výchova sa vyučujú podľa záujmu žiakov v skupinách najviac 10 žiakov. Predmety nie sú klasifikované, na vysvedčení a v katalógovom liste žiaka sa uvedie „absolvoval/-a“. Predmet občianska náuka je klasifikovaný.
- i) Na cirkevných školách je povinnou súčasťou vzdelávacej oblasti Človek, hodnoty a spoločnosť predmet náboženská výchova - náboženstvo (podľa konfesie zriaďovateľa) a občianska náuka. Predmet náboženstvo je klasifikovaný. Predmet etická výchova môže škola vyučovať v rámci voliteľných predmetov. Predmet občianska náuka je klasifikovaný.
- j) Súčasťou vzdelávacej oblasti Človek a príroda sú predmety ekológia, fyzika, chémia a biológia, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia. Vyberie sa jeden z predmetov podľa ich účelu v danom odbore štúdia.
- k) Súčasťou vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sú predmety matematika a informatika, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia.
- l) Súčasťou vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb je predmet telesná výchova. Predmet telesná výchova možno vyučovať aj v popoludňajších hodinách a spájať ju do viachodinových celkov.
- m) Praktická príprava sa realizuje podľa súčasne platnej legislatívy v rozsahu minimálne 1984 hodín za štúdium, čo je podmienkou vykonania záverečnej skúšky. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou cvičení (v laboratóriách, dielňach, odborných učebniach, cvičných firmách a pod.) a odborného výcviku. Na cvičeniach a odbornom výcviku sa môžu žiaci deliť do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa platných predpisov. Počet žiakov na jedného majstra odbornej výchovy je stanovený platnou legislatívou.
- n) Disponibilné hodiny sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania. Disponibilné hodiny zohľadňujú záujmy žiakov, rodičov a potreby regiónu, ako aj personálne a priestorové podmienky školy. Disponibilné hodiny posilňujú profil žiakov, umožňujú dôkladnejšiu prípravu na záverečné skúšky a prijímacie konanie na ďalšie štúdium. Ďalej umožňujú efektívne využitie medzipredmetových vzťahov na vyššej úrovni. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne. Disponibilné hodiny v učebných odboroch sa môžu využiť pre všeobecné vzdelávanie aj pre odborné vzdelávanie.

- o) Povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov učebných odborov stredných odborných škôl v SR je učivo Ochrana života a zdravia. Obsah učiva sa realizuje účelovými cvičeniami a samostatným kurzom na ochranu života a zdravia. Účelové cvičenia sa uskutočňujú v 1. a 2. ročníku vo vyučovacom čase v rozsahu 6 hodín v každom polroku školského roka raz priamo po triedach, výnimočne po ročníkoch. Samostatný kurz je organizovaný v 3. ročníku v trvaní 3 dní po 7 hodín výcviku v teréne mimo priestorov školy. Je súčasťou plánu práce školy.
- p) Účelové kurzy sa realizujú v rámci sedemtyždňovej časovej rezervy v školskom roku alebo v rámci odborného výcviku, ak konkrétny kurz priamo súvisí s obsahom učiva predmetu odborný výcvik.
- q) Záverečná skúška sa organizuje podľa súčasne platnej školskej legislatívy.

3.6 Charakteristika, špecifiká, dĺžka, formy výchovy a vzdelávania a podmienky prijímania

Podľa tohto vzdelávacieho programu sa vzdelávajú žiaci so sluchovým postihnutím, ktorí sa vzdelávajú v špeciálnych stredných školách pre žiakov so sluchovým postihnutím, v špeciálnych triedach, v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi stredných škôl.

Ak je sluchové postihnutie žiaka vzdelávaného v bežnej strednej škole takého charakteru, že je potrebné mu vytvoriť špeciálne podmienky na vzdelávanie, takýto žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby a musí byť na škole evidovaný ako žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, za podmienky súhlasu jeho zákonného zástupcu.

Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby u žiaka so sluchovým postihnutím sú diagnostikované centrom špeciálno-pedagogického poradenstva. Žiak, ktorý má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, musí mať vypracovaný individuálny vzdelávací program. Individuálny vzdelávací program vypracováva škola (triedny učiteľ) v spolupráci so špeciálnym pedagógom, prípadne s ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi podľa potreby (napríklad v spolupráci s centrom špeciálno-pedagogického poradenstva). Individuálny vzdelávací program sa v priebehu školského roka môže upravovať a dopĺňovať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka. Zmeny je potrebné konzultovať so všetkými zainteresovanými odborníkmi a oboznámiť s nimi zákonného zástupcu žiaka.

Individuálny vzdelávací program podpisuje riaditeľ školy, triedny učiteľ, špeciálny pedagóg a zákonný zástupca žiaka.

Ak je žiakovi so sluchovým postihnutím potrebné prispôbiť obsah a formy vzdelávania v jednom alebo viacerých vyučovacích predmetoch, vypracuje vyučujúci daného predmetu v spolupráci so špeciálnym pedagógom ako súčasť individuálneho vzdelávacieho programu *Úpravu učebných osnov konkrétneho predmetu*. Ide o úpravu obsahu vzdelávania žiaka, t.j. vychádza sa z učebných osnov konkrétneho predmetu, **nie je reč o znižovaní obsahu učiva ale len o úprave učiva** s prihliadnutím na špecifiká vyplývajúce zo zdravotného znevýhodnenia žiaka. Vyučujúci učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom vypracuje postupnosť krokov pri preberaní učiva príslušného predmetu. Úprava učebných osnov predmetu, ktorá je súčasťou individuálneho vzdelávacieho programu, sa vypracováva len pre tie vyučovacie predmety, v ktorých žiak nemôže postupovať podľa učebných osnov daného ročníka, prípadne potrebuje iné úpravy.

Žiak môže mať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby počas celého vzdelávacieho cyklu alebo len počas limitovaného obdobia, čo sa posudzuje na základe výsledkov odborného vyšetrenia zariadenia výchovného poradenstva a prevencie.

Žiak so sluchovým postihnutím, ktorý sa vzdeláva v bežnej triede strednej školy, musí mať zabezpečené odborné, personálne, materiálne, priestorové a organizačné podmienky v rozsahu a kvalite zodpovedajúcej jeho individuálnym potrebám. Podľa stupňa sluchového postihnutia ide o používanie špeciálnych metód a foriem vyučovania, zaradenie špecifických vyučovacích predmetov, špecifický postup v hodnotení vzdelávacích výsledkov, aplikáciu alternatívnych foriem komunikácie, používanie špeciálnych kompenzačných pomôcok, odborný servis špeciálneho pedagóga (surdopéda), asistenta učiteľa.

Riaditeľ školy je povinný pri výchove a vzdelávaní takéhoto žiaka zabezpečiť systematickú spoluprácu školy s centrom špeciálno-pedagogického poradenstva. Podľa potreby môže škola spolupracovať aj so špeciálnou strednou školou pre žiakov so sluchovým postihnutím.

Vo výchovno-vzdelávacom procese žiaci so sluchovým postihnutím plnia rovnaké ciele ako ostatní žiaci stredných škôl na sekundárnom stupni vzdelania. V špeciálnych stredných školách pre žiakov so sluchovým postihnutím (gymnázium, stredná odborná škola) je dĺžka štúdia predĺžená o jeden rok. Predĺžením štúdia a komplexnou surdo-logopedickou starostlivosťou sa vytvárajú lepšie podmienky pre žiakov so sluchovým postihnutím na zvládnutie vzdelanostného modelu absolventa sekundárneho vzdelania.

Základné údaje:

ISCED 3A – úplné stredné všeobecné vzdelanie

Dĺžka štúdia:	5 rokov
Forma štúdia:	Denné štúdium pre absolventov základnej školy nižšieho sekundárneho stupňa vzdelávania
Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:	Podmienky prijatia na štúdium ustanovuje vykonávací predpis o prijímacom konaní na stredné školy.
Spôsob ukončenia štúdia:	Maturitná skúška
Doklad o dosiahnutom vzdelaní	Vysvedčenie o maturitnej skúške
Poskytnutý stupeň vzdelania	Úplné stredné všeobecné vzdelanie ISCED 3A
Nadväzná príprava (ďalšie vzdelávanie):	Nadstavbové alebo pomaturitné štúdium ISCED 4 Vysoká škola ISCED 5

ISCED 3A – úplné stredné odborné vzdelanie (s odborným výcvikom)

Dĺžka štúdia:	5 rokov
Forma štúdia:	Denné štúdium pre absolventov základnej školy nižšieho sekundárneho stupňa vzdelávania
Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:	Podmienky prijatia na štúdium ustanovuje vykonávací predpis o prijímacom konaní na stredné školy.
Spôsob ukončenia štúdia:	Maturitná skúška
Doklad o dosiahnutom vzdelaní	Vysvedčenie o maturitnej skúške Výučný list
Poskytnutý stupeň vzdelania	Úplné stredné odborné vzdelanie ISCED 3A
Možnosti pracovného uplatnenia absolventa:	Absolventi sú pripravení vykonávať manuálne vysokokvalifikované pracovné činnosti, ako odborne vzdelaní pracovníci v štátnych a súkromných podnikoch v príslušnom odbore, vo vlastných realizačných firmách.
Nadväzná odborná príprava (ďalšie vzdelávanie):	Pomaturitné špecializačné štúdium alebo vyššie odborné štúdium ISCED 4 Vysoká škola ISCED 5

ISCED 3A – úplné stredné odborné vzdelanie (s praxou)

Dĺžka štúdia:	5 rokov
Forma štúdia:	Denné štúdium pre absolventov základnej školy nižšieho sekundárneho stupňa vzdelávania
Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:	Podmienky prijatia na štúdium ustanovuje vykonávací predpis o prijímacom konaní na stredné školy.
Spôsob ukončenia štúdia:	Maturitná skúška
Doklad o dosiahnutom vzdelaní	Vysvedčenie o maturitnej skúške
Poskytnutý stupeň vzdelania	Úplné stredné odborné vzdelanie ISCED 3A
Možnosti pracovného uplatnenia absolventa:	Stredný technický pracovník v príslušnom odbore, podnikateľská sféra, marketing
Nadväzná odborná príprava (ďalšie vzdelávanie):	Pomaturitné špecializačné štúdium ISCED 4 Vysoká škola ISCED 5

ISCED 3A – úplné stredné odborné vzdelanie

Dĺžka štúdia:	2 roky
Forma štúdia:	štúdium pre absolventov trojročného učebného odboru aj v 4-ročnej príprave pre žiakov so SP
Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:	Úspešné ukončenie 3. ročníka (4. ročníka) trojročného učebného odboru (v 4-ročnej príprave). Podmienky prijatia na štúdium ustanovuje vykonávací predpis o prijímacom konaní na stredné školy.
Spôsob ukončenia štúdia:	Maturitná skúška
Doklad o dosiahnutom vzdelaní	Vysvedčenie o maturitnej skúške
Poskytnutý stupeň vzdelania	Úplné stredné odborné vzdelanie ISCED 3A
Možnosti pracovného uplatnenia absolventa:	Absolventi sú pripravení vykonávať manuálne vysokokvalifikované pracovné činnosti, ako odborne vzdelaní pracovníci v štátnych a súkromných podnikoch umeleckej sféry a vo vlastných realizačných firmách.
Nadväzná odborná príprava (ďalšie vzdelávanie):	Pomaturitné špecializačné štúdium alebo vyššie odborné štúdium ISCED 4 Vysoká škola ISCED 5

ISCED 3C –stredné odborné vzdelanie

Dĺžka štúdia:	4 roky
Forma štúdia:	Denné štúdium pre absolventov základnej školy nižšieho sekundárneho stupňa vzdelávania
Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:	Úspešné ukončenie 9. ročníka základnej školy
Spôsob ukončenia štúdia:	Záverečná skúška
Doklad o dosiahnutom vzdelaní	Vysvedčenie o záverečnej skúške Výučný list
Poskytnutý stupeň vzdelania	Stredné odborné vzdelanie ISCED 3C
Možnosti pracovného uplatnenia absolventa:	Program primárne určený pre priamy vstup na trh práce: - podnikanie v danom odbore - poskytovanie služieb v danom.
Nadväzná odborná príprava (ďalšie vzdelávanie):	Vzdelávacie programy nadstavbového štúdia pre absolventov 3. ročných učebných odborov v 4-ročnej príprave.

3.7 Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacie štandardy vyučovacích predmetov sú pre žiakov so sluchovým postihnutím rovnaké ako u ostatných žiakov s prihliadnutím na stupeň sluchového postihnutia žiaka. Predmet komunikačnej zručnosti je zameraný na rozvoj komunikácie, preto nemá štandardy.

3.8 Vyučovací jazyk

Podľa §12, odst. 2 školského zákona vyučovacím jazykom v stredných školách pre žiakov so sluchovým postihnutím a výchovným jazykom v školských zariadeniach pre žiakov so sluchovým postihnutím je štátny jazyk, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa §12, ods. 4 školského zákona sa nepočujúcim žiakom zaručuje aj právo na výchovu a vzdelávanie v posunkovej reči nepočujúcich.

3.9 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie

Podrobnosti o organizácii výchovy a vzdelávania zabezpečuje §2 vyhlášky č. 322/2008 o špeciálnych školách.

3.10 Spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní

Platia všetky ustanovenia uvedené v príslušných štátnych vzdelávacích programoch.

3.11 Povinné personálne zabezpečenie

Platia všetky ustanovenia uvedené v príslušných štátnych vzdelávacích programoch stredných škôl. Na dosiahnutie špeciálno-pedagogických cieľov výchovy a vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím na stredných školách je potrebná spolupráca s jednotlivými pracovníkmi školy

- učiteľ – špeciálny pedagóg (surdopéd),
- asistent učiteľa,
- vychovávateľ - špeciálny pedagóg (surdopéd),
- pomocný vychovávateľ,
- logopéd,
- psychológ,
- sociálny pracovník,
- tlmočník posunkovej reči.

3.12 Povinné materiálno-technické zabezpečenie

Platia všetky ustanovenia uvedené v príslušných štátnych vzdelávacích programoch.

3.13 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Platia všetky ustanovenia uvedené v príslušných štátnych vzdelávacích programoch.

3.14 Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov

Platia všetky ustanovenia uvedené v príslušných štátnych vzdelávacích programoch.